

Kí ni Òtító? - Nọmbà Kínní

Ilànà Òtító: Ifihàn, Àwọn Àfíwé Wòlìi, àti Alfa àti Omega

Jeff Pippenger

2023-08-05

Kí a tó bèrè sí í bá òràn ohun tí òtító jẹ wí, a şàkíyèsí pé a ti bèrè ikékòó yíi pèlú àwọn èsè mèta àkókó ti Ifihàn orí kìn-in-ní, léyìn nàà sì ni a fi àpilèkọ kan kún un nípa Elijah. Diè lára àwọn ète àwọn ikékòó wònyí ni láti mọ ipa ti Orilẹ̀-èdè Amèríkà nínú àsoṭélè, láti sí iránsẹ Ifihàn Jesu Kristi sílẹ̀, láti mọ ipa àwọn wòlìi gégé bí àmi àwọn èniyàn Olórùn, àti láti ronú lórí itúmò àti àbájáde ohun tí ó tùmò sí pé Jesu ni Alfa. A fi hàn pé àwọn èsè mèta àkókó ti Ifihàn bá àwọn èsè ikeyin ti Ifihàn mu, wọn sì fara mọ ara wọn, àti pé ní ibèrè àti ní òpin pèlú, Jesu fi ara Rẹ hàn gégé bí Alfa àti Omega, ibèrè àti òpin, èni àkókó àti èni ikeyin.

A lò àrìyànjiyàn kúkúru nípa Elijah nínú ikékòó keji láti fi hàn pé àwọn èsè ibèrè Bíbèli bá àwọn èsè iparí ti Májèmu Láílái àti ti Májèmu Titun mu; àti síwájú sí i, pé àwọn èsè ibèrè Májèmu Titun nàà tún bá ibèrè tàbí iparí mu, ní ònà èyíkèyí tí ẹ̀ bá fẹ̀ gbà wo Bíbèli, yálà gégé bí odidi kan tàbí gégé bí Májèmu méji.

Ojú kan miiran tí à n wá láti mú dàgbà ni ìmò yíi pé Olórùn ti n şisẹ̀ láti fi iwà-Olórùn hàn dièdiè ní gbogbo itàn. Ìdí niyẹn tí a fi şàkíyèsí pé bí àkókò ẹ̀ ń lọ nínú kókó-ẹ̀kọ̀ Bíbèli ti itàn májèmu, Olórùn ti n fi iwà rẹ̀ hàn sí i ní igbésẹ̀ nípasẹ̀ isàpèrẹ̀ àwọn orúkọ rẹ̀ oríşirişi. Olórùn Olódùmarè sòrò sí Abrahamu, Olórùn kan nàà sì sòrò sí Mose, şùgbọ̀n ó jẹ̀ kí Mose mọ̀ pé láti igbà nàà lọ a ó máa mọ̀ orúkọ rẹ̀ ní Jèhófà. Nígbà nàà sì ni, nígbà tí Kristi wá, ó fi ara rẹ̀ hàn pèlú orúkọ kan tí a kò mọ̀ nínú Májèmu Láéláé, àfi ifihàn kan şoşo ti orúkọ nàà láti ẹnu ará Bábílóni kan ní orí ẹ̀ta Danieli. Kí í ẹ̀ pé Jèsù dá ara rẹ̀ mọ̀ nikan gégé bí Èni-bíbí kan şoşo láti ọ̀dọ̀ Baba, şùgbọ̀n ó tún fi ara rẹ̀ hàn nínú itàn májèmu pátó yẹn gégé bí Omọ̀ Èniyàn. Olórùn tún fún Adventismu ti àwọn Millerite ní orúkọ kan nígbà tí ó wọ̀ inú májèmu pèlú ibèrè Adventismu.

“Ní àkókò yíi, nígbà tí a ti sún mọ̀ òpin tó beẹ̀, ẹ̀ a ó di bí ayé nínú iṣe dé iwọn tí àwọn èniyàn yóò fi wá Olórùn lásán láàrin àwọn èniyàn tí a fi orúkọ Rẹ̀ yà sòtò? Ẹ̀ ẹ̀nikẹ̀ni yóò ta àwọn àbùdá wa tí ó ẹ̀ pátó gégé bí èniyàn àyànfẹ̀ Olórùn nítorí èrè kankan tí ayé lè fi fún un bí? Ẹ̀ ojúrere àwọn tí n rú òfin Olórùn ni a ó kà sí ohun tí ó ní iye nílá? Ẹ̀ àwọn tí Olúwa ti pe ní èniyàn Tirẹ̀ yóò rò pé agbára kankan wà tí ó ga ju ÈMI TÍ MO WÀ nílá lọ? Ẹ̀ a ó sapá láti nu àwọn kókó-iyàtò igbàgbọ̀ kúrò, àwọn tí ó ti sọ̀ wá di Àwọn Adventisti Ojọ̀ Keje?” Evangelism, 121.

Orúkọ tí a fi fún àwọn Adventisti Ojọ̀ Keje ni Olúwa fún wọn, àti pé ní ọ̀pọ̀ igbà ni Sister White máa n tọ̀ka sí àwọn Adventisti gégé bí èniyàn tí Olórùn ti dárúkọ. “Dárúkọ” tùmò sí láti fi orúkọ pè. Àwọn ijọ̀ méji péré tí Sister White dá mọ̀ gégé bí èniyàn tí Olórùn ti dárúkọ ni Ísírẹ̀lì àti ọ̀tí àti Ísírẹ̀lì ọ̀de-òní.

Nítorí nàà, bí a ti n tẹ̀síwájú nínú ikékòó wa nípa iwé Ifihàn, mo n dábaá pé “orúkọ tuntun” tí a şipayá fún àwọn ará Filadelfià, tí a sì tún şojú wọn gégé bí ọ̀gòrùn-ún m̀erinlélógójì ẹ̀gbèrùn, jẹ̀ apá

nlá kan nínú àṣírí àṣotélé tí a tú sílẹ̀ diẹ̀ kí àkókò idánwò tó parí.

Èni tí ó bá ṣẹgun ni èmi yòò fi ṣe ọ̀pá nínú tẹ̀npìlì Ọ̀lórùn mi, kò sì ní jáde kúrò níbẹ̀ mọ̀: èmi yòò sì kọ̀ orúkọ Ọ̀lórùn mi sí i lórí, àti orúkọ ilú Ọ̀lórùn mi, èyí tí í ṣe Jerusalemu tuntun, tí n sọkalẹ̀ láti ọ̀run wá láti ọ̀dọ̀ Ọ̀lórùn mi: èmi yòò sì kọ̀ orúkọ tuntun mi sí i lórí. Èni tí ó bá ní etí, kí ó gbọ̀ ohun tí Èmi n sọ fún àwọn ijọ. Ìfihàn 3:12, 13.

Ìfíránṣẹ̀ ìkìlọ̀ ìkẹyìn ni ifíránṣẹ̀ Ìfihàn Jèsù Kristi, ó sì jẹ̀ ifihàn iwà Rẹ̀.

“Àwọn tí n dūrò de ibò wá Ọkọ̀ Ìyàwó Àfẹ̀sónà ni láti sọ fún àwọn èniyàn pé, ‘Wò ó, Ọ̀lórùn yín niyí.’ Àwọn itànsán ìkẹyìn ti ìmọ̀lẹ̀ aláàánú, ifẹ̀ṣẹ̀yìn irántí àánú tí a ó fi fún ayé, ni ifihàn iwà ifẹ̀ Rẹ̀. Àwọn ọ̀mọ Ọ̀lórùn ni láti fi ọ̀go Rẹ̀ hàn. Nínú iyè àti iwà tiwọn fúnra wọn ni wọn yòò ti sí i hàn ohun tí oore-ọ̀fẹ̀ Ọ̀lórùn ti ṣe fún wọn.” Christ’s Object Lessons, 415, 416.

A ní púpọ̀ síi láti fi sínú àkọ̀sílẹ̀ nípa Jèsù gégé bí Ọ̀rọ̀ nàà, sùgbọ̀n nísinsin yìi a ó gbé ọ̀rọ̀ nàà “òtító” yẹ wò. Ìmọ̀ ọ̀ye nípa “òtító” àti pẹ̀lú ọ̀rọ̀ nàà “òtító” àti pẹ̀lú àwọn lẹ̀tà tí a lò láti dá “ọ̀rọ̀ òtító” sílẹ̀, jẹ̀ ìmọ̀ nípa iwà Kristi.

Nítórí nàà, Pílátù wí fún un pé, Njẹ̀ ọ̀ba ni iwọ̀ nígbà nàà? Jèsù dáhùn pé, Ìwọ̀ ni ó sọ pé ọ̀ba ni èmi. Nítórí èyí ni a bí mi, àti nítórí idí èyí ni mo ṣe wá sí ayé, kí èmi lè jẹ́rìí sí òtító. Gbogbo èni tí ó jẹ̀ ti òtító n gbọ̀ ohùn mi. Pílátù wí fún un pé, Kí ni òtító? Nígbà tí ó sì ti sọ èyí, ó tún jáde lọ sọ̀dọ̀ àwọn Júù, ó sì wí fún wọn pé, Èmi kò rí ẹ̀sùn kankan nínú rẹ̀ rárá. Johanu 18:37, 38.

Ọ̀rọ̀ Gíríikì tí a túmọ̀ sí “òtító” nínú ẹ̀ṣẹ̀ nàà ni a mú láti inú ọ̀rọ̀ Héberù kan, èyí tí ó tún jẹ̀ lẹ̀tà kan, àní nọ̀mbà kan pẹ̀lú. Lẹ̀tà àkọ̀kọ̀ nínú àlífábẹ̀tì Héberù ni ‘aleph.’ Ní tòótó, lẹ̀tà méjì àkọ̀kọ̀ nínú àlífábẹ̀tì Héberù ni “aleph” àti “beth,” wọn sì jọra gidigidi pẹ̀lú lẹ̀tà méjì àkọ̀kọ̀ nínú Gíríikì, èyí tí í ṣe alpha àti beta. Ní ipapọ̀, wọn dá gbòngbò ọ̀rọ̀ nàà “alphabet.” Nítórí nàà, ọ̀rọ̀ nàà “alpha” (láti inú lẹ̀tà Héberù aleph) ni a lò gégé bí lẹ̀tà kan, ọ̀rọ̀ kan, nọ̀mbà kan, àti pẹ̀lú gégé bí ọ̀kan lára ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ orúkọ Jèsù.

Nígbà tí Pílátù bèèrè ibèèrè nàà pé, “Kí ni òtító?” Jèsù ti sọ fún un tẹ̀lẹ̀ pé idí tí Ọ̀un fi “wá sínú ayé,” àti pẹ̀lú pé idí tí a fi “bí” Ọ̀un ni kí Ó lè jẹ́rìí sí “òtító.” Ó tún fi kún un pé “èni gbogbo tí í ṣe ti òtító ni nígbà” ohùn Rẹ̀.

Alábùkún-fún ni èni tí n kà á, àti àwọn tí n gbọ̀ ọ̀rọ̀ àṣotélé yìi, tí wọn sì pa àwọn ohun tí a kọ̀ sínú rẹ̀ mọ̀: nítórí àkókò nàà ti súnmọ̀. Ìfihàn 1:3.

ÒTÍTÓ: G225—Láti inú G227; òtító: – òtító, ní òtító, òtító, òdodo. G227—Láti inú G1 (gégé bí àfàsẹ̀yí odi) àti G2990; òtító (gégé bí ohun tí kò fi ara pamọ̀): – òtító, ní òtító, òtító. G1; A. Láti ipilẹ̀ Héberù; lẹ̀tà àkọ̀kọ̀ nínú àlífábẹ̀tì: ní ìtumọ̀ àpẹ̀júwe nikan (láti inú lílo rẹ̀ gégé bí nọ̀nbà) èni àkọ̀kọ̀. Alfa.

Jèsù wí fún un pé, Èmi ni ọ̀nà, àti òtító, àti iyè: kò sí èni tí ó lè tọ̀ Baba wá, bí kò ṣe nípasẹ̀ mi. John 14:6.

Nígbà tí Jèsù sọ pé, “Èmi ni ... òtító.” Ó n sọ pé Ọ̀un jẹ̀ lẹ̀tà kan, nọ̀mbà kan àti ọ̀rọ̀ kan; nítórí lẹ̀tà alfa, àti ọ̀rọ̀ alfa, àti nọ̀mbà alfa, gbogbo wọn ni “òtító.” Nínú iwé Dániẹ̀lì, Kristi fi ara Rẹ̀ hàn gégé bí Oníkà-nọ̀mbà Alágbàyanu, èyí tí ó jẹ̀ ìtumọ̀ ọ̀rọ̀ Héberù “Palmoni,” tí a túmọ̀ sí “èni mímọ̀ kan

pátó tí n sòrò,” nínú Dániẹ̀lì 8.

Lẹ̀yìn nàà mo gbọ́ mímọ́ kan n sòrò, mímọ́ miíràn sì sọ́ fún mímọ́ kan nàà tí ó n sòrò pé, Yòò pé tó mèlòò ni iran nàà yòò fi wà nípa ẹ̀bọ́ ojoojúmọ́, àti irẹ̀kojá isodahoro, láti fi ibi mímọ́ àti ogun nàà fún fifi tẹ̀ wọn mọ̀lẹ̀ lábẹ̀ ẹ̀sẹ̀? Ó sì sọ́ fún mi pé, Títí yòò fi di ẹ̀gbẹ̀rún méjì àti ọ̀dúnrún ojọ́; lẹ̀yìn nàà ni a ọ́o wẹ̀ ibi mímọ́ nàà mọ́. Danieli 8:13, 14.

“Èni mímọ́ kan” nàà ní ẹ̀sẹ̀ kẹ̀tálá ni “Palmoni”— alágbàyanu oníkà, tàbí oníkà àwọn àṣírí. Àwọn ẹ̀sẹ̀ méjì wònyí ni ibi tí a ti gbé àṣòtẹ̀lẹ̀ ọ̀dún 2300 kalẹ̀, pẹ̀lú àwọn àṣòtẹ̀lẹ̀ méjì ti ọ̀dún 2520. Àwọn ọ̀dún 2300 nàà tọ̀ka sí “ibi mímọ́,” àwọn àṣòtẹ̀lẹ̀ ọ̀dún 2520 méjèèjì sì tọ̀ka sí “ògágun,” nítorí pé Ròòmù yòò tẹ̀ ibi mímọ́ àti ọ̀gágun nàà mọ̀lẹ̀. Àṣòtẹ̀lẹ̀ ọ̀dún 2520 nàà dúró fún títẹ̀ ibi mímọ́ Olórun àti àwọn èniyàn Rẹ̀ mọ̀lẹ̀. Àwọn àṣòtẹ̀lẹ̀ mẹ́ta tí ó jinlẹ̀, tí wọn so pọ̀ mọ́ ara wọn, tí ó dá lóri àkókò, wà ní ibi pátó gan-an nínú Bíbẹ̀lì níbi tí Jẹ̀sù ti fi ara Rẹ̀ hàn gẹ́gẹ̀ bí alágbàyanu oníkà àwọn àṣírí. Kì í ẹ̀sẹ̀ pé ó kàn yan àwọn ẹ̀sẹ̀ méjì wònyí nìkan láti fi ara Rẹ̀ hàn gẹ́gẹ̀ bí Olúwa àkókò, sùgbón àwọn ẹ̀sẹ̀ méjì tí ó fi ara Rẹ̀ hàn nínú wọn n tọ̀ka sí àkókò tí Yòò wọ́ inú májẹ̀mù pẹ̀lú Ísírẹ̀lì ẹ̀mí ti ọ̀de òní, àwọn ẹ̀sẹ̀ méjì wònyí sì tún jẹ̀ ipilẹ̀ àti ọ̀pá àárín gbùngbùn ti Adventism.

“Ìwé Mímọ́ tí ju gbogbo àwọn miíràn lọ, tí ó ti jẹ̀ ipilẹ̀ àti ọ̀pá àárín gbùngbùn igbàgbọ́ Advent, ni ikéde yíí pé, ‘Títí di ẹ̀gbẹ̀rún méjì ó lé ogórùn-ún mẹ́ta ojọ́; nígbà nàà ni a ó sọ́ ibi mímọ́ di mímọ́.’ [Daniel 8:14.]” The Great Controversy, 409.

Ní àkókò ikeyìn ní ọ̀dún 1798, a tú iwé Dániẹ̀lì sílẹ̀, iránsẹ̀ ángẹ̀lì àkókò sì wọ́ inú itàn wá, tí ó fi àmì sí ibisi imọ̀ àṣòtẹ̀lẹ̀ tí ó ṣẹ̀lẹ̀ ní àkókò isisẹ̀ àwọn Millerite, èyí tí ó jẹ̀ ibẹ̀rẹ̀ Adventism Ojọ́-Ìsimi Keje. Nígbà tí a tú iwé Dániẹ̀lì sílẹ̀ fún àwọn Millerite, a lóye iránsẹ̀ kan láti ọ̀dọ̀ Palmoni—iránsẹ̀ àkókò kan. Ọ̀rọ̀ Olórun kì í ṣubú láé, ó sì maa n fi ọ̀pin dá mọ́ ibẹ̀rẹ̀ ní gbogbo igbà. Nítorí nàà, ní ọ̀pin Adventism, yòò dájú pátápátá pé isípáyá iwà Rẹ̀ yòò wà, gẹ́gẹ̀ bí ó ti wà nínú itàn àwọn Millerite. Ọ̀títọ́ yíí dá lóri ibẹ̀rẹ̀ àti ọ̀pin Adventism, sùgbón ó tún dá lóri ibáṣepọ̀ tí a ti sòrò rẹ̀ láàárín iwé Dániẹ̀lì àti iwé Isípáyá. Dániẹ̀lì àti Isípáyá dúró gẹ́gẹ̀ bí iwé kan ṣoṣo, àti nínú isojú nàà, wọn jẹ̀ ẹ̀lẹ̀rìí méjì, àkókò jẹ̀ Dániẹ̀lì, ẹ̀ni ikeyìn sì ni Isípáyá.

“Àwọn iwé Dániẹ̀lì àti Ifihàn jẹ̀ ọ̀kan. Ọ̀kan jẹ̀ àṣòtẹ̀lẹ̀, èkejì jẹ̀ ifihàn; ọ̀kan jẹ̀ iwé tí a fi èdidi di, èkejì sì jẹ̀ iwé tí a ṣí.” Seventh-day Adventist Bible Commentary, idìpò 7, 972.

Dániẹ̀lì àti Ifihàn jẹ̀ iwé méjì tí ó jẹ̀ iwé kan, gẹ́gẹ̀ bí Bíbẹ̀lì ẹ̀sẹ̀ jẹ̀ iwé kan tí a pín sí Májẹ̀mù Láílái àti Májẹ̀mù Titun, tàbí ibẹ̀rẹ̀ àti ọ̀pin. Nínú Ifihàn orí kọ̀kànlá, àwọn ẹ̀lẹ̀rìí méjì tí a fi hàn gẹ́gẹ̀ bí Mósè àti Éljà ni Májẹ̀mù Láílái àti Májẹ̀mù Titun.

“Ní ti ẹ̀lẹ̀rìí méjèèjì nàà, wòlú nàà tún sọ́ pé: ‘Àwọn wònyí ni igi òlífí méjì, àti ọ̀pá fitílà méjì tí n dúró níwájú Olórun ayé.’ ‘Ọ̀rọ̀ rẹ̀,’ ni akorin Saamu sọ́, ‘jẹ̀ fitílà fún ẹ̀sẹ̀ mi, àti imọ̀lẹ̀ fún ọ̀nà mi.’ Ifihàn 11:4; Sààmù 119:105. Àwọn ẹ̀lẹ̀rìí méjèèjì nàà dúró fún Ìwé Mímọ́ tí Májẹ̀mù Láílái àti ti Májẹ̀mù Titun.” The Great Controversy, 267.

Dániẹ̀lì àti Jòhànù ni ẹ̀lẹ̀rìí méjì tí a ẹ̀ inunibini sí méjèèjì, tí a mú ní igbẹ̀kùn méjèèjì, tí a fi ilà itàn àṣòtẹ̀lẹ̀ kan nàà fún méjèèjì láti kọ́ sílẹ̀, tí méjèèjì dúró fún ẹ̀gbẹ̀rún mẹ̀rinlélógórín àti ẹ̀gbẹ̀rún mẹ̀rinlá, tí méjèèjì n gbé lẹ̀yìn iparun Jerúsálẹ̀mù, tí méjèèjì sì jẹ̀ ààmì ikú àti àjìnde, (Jòhànù láti inú ọ̀rọ̀ gbígboná, àti Dániẹ̀lì láti inú ihò kinniún).

Dáníẹ̀lì ẹ̀fihàn ẹ̀şípáyá àkànşẹ kan nípá iwà Kristi, ó sì şe ẹ̀ẹ̀ nínú ẹ̀şẹ̀ méjì tí imísí pè ní “òpó àárín àti ipilẹ̀” ijo Seventh-day Adventist. Ẹ̀şẹ̀ méjì wònyí ní “òrí òkúta” náà, iyẹn òkúta ikẹ̀yìn tí a fi lé lóri àwọn ipilẹ̀ tí a sojú wọn nípase ẹ̀şẹ̀ William Miller. Òrí òkúta náà mú imò nípá ibi mímò ọ̀run wá pẹ̀lú ara rẹ̀, pẹ̀lú òfin Ọ̀lọ̀run, Sábáàti, idájó iwádií, àti àwọn àngẹ̀lì méta tí Ẹ̀fihàn orí kẹ̀rinlá. Dáníẹ̀lì ní ibẹ̀rẹ̀ iwé náà, Jòhánù sì ní òpin rẹ̀.

Ìkòwé Jòhánù yóò fi ẹ̀şípáyá kan hàn nípá iwà Kristi ní òpin Adventism. Ní ibẹ̀rẹ̀ Ísírẹ̀lì òde-òní, Ó fi ara Rẹ̀ hàn gẹ̀gẹ̀ bí Oníşirò Àgbàyanu, Ẹ̀lédàá ohun gbogbo tí ó ní í şe pẹ̀lú ẹ̀şirò; ní òpin Ísírẹ̀lì òde-òní sì ní Ó n fi ara Rẹ̀ hàn gẹ̀gẹ̀ bí onímò èdè àgbàyanu. Òun ní Ẹ̀lédàá ohun gbogbo tí ó ní í şe pẹ̀lú èdè, yálà ó jẹ̀ ẹ̀şètò èdè, àwọn òfin gírámà, àwọn ọ̀rò, àti àní àwọn létà alifábẹ̀tì. Ó dá ibánisọ̀rò tí a n şe nípase ọ̀rò, tí a sì n dari rẹ̀ nípase àwọn òfin gírámà, yálà ní ikòwé tàbí ní ẹ̀nu, tí a sì fi alifábẹ̀tì kan kọ ọ̀ tí ó jẹ̀ ètò tirẹ̀; ó sì ju gbogbo èyí lọ—Òun ní Ọ̀rò náà. Nípase Ọ̀rò náà ní Ó fi n yí àwọn Laodíkíà afọ̀jú tí kò tii múra silẹ̀ padà sí àwọn Filadẹ̀lfíà tí a ti so di mímò.

Yà wọn sí mímò nípá òtítọ̀ rẹ̀: ọ̀rò rẹ̀ ní òtítọ̀. Johanu 17:17.

Ọ̀rò tí a túmò sí “so di mímò” túmò sí láti so di mímò. Egbẹ̀rún lónà mẹ̀rinlélógójì náà yóò jẹ̀ mímò, wọn yóò sì ti dé ipò iwà yẹn nípase “òtítọ̀,” tàbí o lè wí pé, nípase “ọ̀rò” rẹ̀, nítorí Jesu ní Ọ̀rò náà, Òun sì ní òtítọ̀.

Ní ibẹ̀rẹ̀ ní Ọ̀rò wà, Ọ̀rò náà sì wá pẹ̀lú Ọ̀lọ̀run, Ọ̀rò náà sì ní Ọ̀lọ̀run. Eni kan náà wá ní ibẹ̀rẹ̀ pẹ̀lú Ọ̀lọ̀run. Nípase rẹ̀ ní a şe ohun gbogbo; láisi rẹ̀ kò sí ohun kan tí a şe tí a şe. Johanu 1:1–3.

Şakíyẹ̀sí pé èyí ní ohun àkókó tí Jòhánù kọ sínú ihinrere rẹ̀. Ó dájú pé ó bá ohun àkókó tí a kọ sínú Genesisi mu. Ó fi kún ẹ̀rì náà, nípá mímòkànjúwá sí i ohun tí a so nínú Genesisi orí kìn-ín-ní.

Ní ibẹ̀rẹ̀pẹ̀pẹ̀, Ọ̀lọ̀run dá ọ̀run àti ayé. Jẹ̀nẹ̀sisi 1:1.

Ọ̀rò tí a túmò sí “Ọ̀lọ̀run” nínú ẹ̀şẹ̀ kííní jẹ̀ ọ̀pò, nítorí náà ó n fi hàn láti “ibẹ̀rẹ̀pẹ̀pẹ̀” gan-an pé Ọ̀lọ̀run ju ọ̀kan lọ. “Ní ibẹ̀rẹ̀pẹ̀pẹ̀” nínú ihinrere Johanu, Ọ̀rò náà wá pẹ̀lú Ọ̀lọ̀run, ó sì jẹ̀ Ọ̀lọ̀run. Ọ̀rò náà sì ní Ẹ̀lédàá.

Jésù ní Ọ̀rò náà, ó sì mú Bíbẹ̀lì wá nípase ẹ̀şọkan iwà-Ọ̀lọ̀run pẹ̀lú iwà-èdá èniyàn—iwà-Ọ̀lọ̀run tí Ẹ̀mí Mímò dúró fún, àti iwà-èdá èniyàn nínú eni àwọn tí wọn kọ àwọn ọ̀rò inú àwọn iwé tí a ní láti rán sí àwọn ijo. Nítorí náà, Bíbẹ̀lì jẹ̀ àpapọ̀ iwà-èdá èniyàn àti iwà-Ọ̀lọ̀run gẹ̀gẹ̀ bí Jésù ti rí. Bíbẹ̀lì, láika ikópa àwọn èniyàn ẹ̀lẹ̀ran ara tí ó ti şubú sí, jẹ̀ mímò, àwọn ọ̀kúnrin tí wọn sì fi ọ̀wọ̀ kọ ọ̀ jẹ̀ mímò pẹ̀lú.

Àwá pẹ̀lú ní ọ̀rò àşọtẹ̀lẹ̀ tí ó dájú jù lọ; èyí tí ẹ̀ n şe dáadàa bí ẹ̀ bá fi í sí ọ̀kàn, gẹ̀gẹ̀ bí sí imólẹ̀ tí n tòn ní ibi òkúnkùn, tí tí ojò yóò fi mó, tí iràwò òwúrò yóò sì yò nínú ọ̀kàn yín: Ní mímò èyí kókó, pé kò sí àşọtẹ̀lẹ̀ kankan nínú iwé mímò tí í şe ti itumò ẹ̀nikọ̀ọkan. Nítorí pé àşọtẹ̀lẹ̀ kò wá rí ní ayé àtijọ̀ nípá ifẹ̀ èniyàn: şùgbón àwọn èniyàn mímò tí Ọ̀lọ̀run sọ̀rò bí Ẹ̀mí Mímò tí n rìn wọn. 2 Peteru 1:19–21.

Bí ó tilẹ̀ jẹ̀ pé àwọn wòlù jẹ̀ èniyàn mímò, síbẹ̀ wọn şì jẹ̀ èniyàn tí ó şubú, nítorí gbogbo èniyàn ní wọn ti şẹ̀şẹ̀, wọn sì ti kù sí èyìn ògo Ọ̀lọ̀run. Síbẹ̀síbẹ̀, Bíbẹ̀lì jẹ̀ àkópò iwà-Ọ̀lọ̀run àti iwà-èniyàn, ó sì jẹ̀ mímò, nítorí Ọ̀rò Ọ̀lọ̀run wá láti fi hàn nínú iyé Rẹ̀ àti nínú Ọ̀rò Rẹ̀ tí a kọ silẹ̀ pé iwà-èniyàn tí

a darapò mò iwà-Ọlórún kì í ẹ̀. Ohun tí ó jẹ̀ òtítọ́ nípa Bíbélì jẹ̀ òtítọ́ nípa Kírísítì, nítorí Ọ̀un ni Bíbélì.

Jésù gba ara ẹ̀lẹ̀sẹ̀ sórí Ara Rẹ̀, sùgbọ̀n kò ẹ̀ rára; bẹ̀ẹ̀ ni Ó fi àpẹ̀rẹ̀ hàn pé ẹ̀dá èniyàn tí a so mò iwà àtòrunwá kì í ẹ̀.

“Itan Bẹ̀tìlẹ̀hemu jẹ̀ kókó-ọ̀rọ́ tí a kò le tán. Nínú rẹ̀ ni a fi pamó ‘ìjìnlẹ̀ ọ̀rọ́ àti ogbọ̀n àti imọ́ Ọ̀lórún.’ Romu 11:33. A n yà á sílẹ̀ níwájú ẹ̀bọ́ Olùgbàlà náà, nípa fifi itẹ̀ ọ̀run pàṣípààrọ́ fún àgò ẹ̀ran, àti ibàṣepọ́ pẹ̀lú àwọn àngẹ̀lì olùjòsìn fún àwọn ẹ̀ranko inú ibùsùn ẹ̀ran. Ìgbéraga èniyàn àti ìgbẹ̀kẹ̀lẹ̀ ara ẹ̀ni dúró ní ibáwí níwájú Rẹ̀. Síbẹ̀, èyí kì í ẹ̀ bí kò ẹ̀ ibèrẹ̀ irẹ̀lẹ̀ àgbàyanu Rẹ̀. Ó fẹ̀rẹ̀ jẹ̀ itẹ̀júba tí ó fẹ̀rẹ̀ tó aláilópin fún Ọ̀mọ́ Ọ̀lórún láti gba iwà èniyàn, àní nígbà tí Ádámù sì dúró nínú àilẹ̀sẹ̀ rẹ̀ ní Édeńi. Sùgbọ̀n Jesu gba ẹ̀dá èniyàn nígbà tí ẹ̀yà èniyàn tí rẹ̀wẹ̀sì nípasẹ̀ ẹ̀gbẹ̀rún mẹ̀rin ọ̀dún ẹ̀sẹ̀. Gẹ̀gẹ̀ bí gbogbo ọ̀mọ́ Ádámù, Ó gba àwọn àbájáde iṣẹ̀ ọ̀fin nílá ìjogún. Kí ni àwọn àbájáde wọ̀nyí jẹ̀, a fi hàn nínú itàn àwọn baba nílá Rẹ̀ lóri ilẹ̀ ayé. Ó wá pẹ̀lú irú ìjogún bẹ̀ẹ̀ láti bá wa pin ibànújẹ̀ àti idewò wa, àti láti fi àpẹ̀rẹ̀ ìgbésí ayé aláilẹ̀sẹ̀ hàn fún wa.” The Desire of Ages, 48.

Jésù ni Ọ̀rọ́ náà, àti pé Jésù àti Bíbélì jọ́ jẹ̀ àpapọ́ iwà-ẹ̀dá èniyàn àti iwà-ẹ̀dá Ọ̀lórún. Nígbà tí Jésù mú Bíbélì wá sí iwàláàye nípasẹ̀ àwọn ọ̀rúndún, ó fi àwọn ọ̀fin sínú Bíbélì láti jẹ̀ kí àwọn tí yòò gbọ́, gbọ́. Àwọn ọ̀fin tí n sàkóso Bíbélì náà pẹ̀lú jẹ̀ àwọn àbùdá iwà Rẹ̀.

“Nínú Ìfihàn, gbogbo àwọn iwé Bíbélì ni wọ̀n padé tí wọ̀n sì parí. Nihìn-ín ni imúlòkàn�ẹ̀ iwé Dániẹ̀lì wà.” Acts of the Apostles, 585.

Ọ̀rọ́ náà “complement” túmọ̀ sí láti mú wá sí ipẹ̀ye. Èrì Danieli parí nínú Ìfihàn, èyí sì mú kí èrì Danieli jẹ̀ ibèrẹ̀, kí Ìfihàn sì jẹ̀ ọ̀pin. Ibèrẹ̀ Ìfihàn ni a tún so ní ọ̀pin Ìfihàn, àti nínú ẹ̀sẹ̀ àkókó tí orí kìn-ín-ní Danieli, ogun wà láàárín Ísírẹ̀lì gidi àti Bábílónì gidi, nínú èyí tí Bábílónì sẹ̀gun; sùgbọ̀n ní iparí itàn àkókó àyewò nínú Danieli 11:45, 12:1, Bábílónì ẹ̀mí wà ní ogun pẹ̀lú Ísírẹ̀lì ẹ̀mí, àti ní ikeyìn, Bábílónì bù ṣubú, Ísírẹ̀lì sì borí. Gẹ̀gẹ̀ bí ó tí rí pẹ̀lú Johanu nínú Ìfihàn, ibèrẹ̀ èrì Danieli bá ọ̀pin èrì rẹ̀ mu. Nítorí náà, kí ni òtítọ́?

Èkọ́ ìgbàgbọ́ jẹ̀ ọ̀rọ́ tí n tọ́ka sí ohun tí ẹ̀gbẹ̀ àwọn onígbàgbọ́ kan gbà pé ó tọ́. Ìdí rẹ̀ tàbí lílò rẹ̀ kò fi bẹ̀ẹ̀ di mímu kù sí Bíbélì tàbí sí ẹ̀sìn Kristẹ̀ni nikan. Nínú ohun tí a n pè ní ẹ̀sìn Kristẹ̀ni, ó ẹ̀e ẹ̀e kí àwọn “èkọ́” èké pọ́ ju àwọn toótọ́ lọ, nítorí Bábílónì tí ẹ̀mí, ijo papacy, jẹ̀ àgò gbogbo ẹ̀yẹ aláimọ́ àti ikóriira, àwọn ẹ̀yẹ wọ̀nyẹn sì dúró fún ibi, èyí tí àwọn ijo n gbé ró, tí wọ̀n sì n bò ó mọ̀lẹ̀ nípasẹ̀ àwọn èkọ́ èké, bíi pé a ti pa ọ̀fin rẹ̀. Sùgbọ̀n èkọ́ toótọ́ wà.

“Ìmọ́ ọ̀kàn àwọn ará Bérìà kò há sílẹ̀ nítorí ifẹ̀sùn-ifàsẹ̀yìn. Wọ̀n múra tán láti ẹ̀ àyewò òtítọ́ àwọn èkọ́ tí àwọn àpósítẹ̀lì n wáásù. Wọ̀n n kẹ̀kọ́ Bíbélì, kì í ẹ̀ nítorí ifẹ̀-mòye asán, bí kò ẹ̀ kí wọ̀n lè mọ́ ohun tí a ti kọ́ nípa Mèsáyà tí a ti sẹ̀lẹ̀rì. Lójoojúmọ́ ni wọ̀n n yẹ̀ àwọn iwé àkòsílẹ̀ tí a mí sí wò, àti bí wọ̀n tí n fi Ìwé Mímọ́ wé Ìwé Mímọ́, àwọn àngẹ̀lì ọ̀run wà lẹ̀gbẹ̀ẹ̀ wọ̀n, n tan imọ̀lẹ̀ sí inú ọ̀kàn wọ̀n, àti n fi èrò náà kún inú ọ̀kàn wọ̀n.”

“Níbi kibi tí a bá tí n kẹ̀de òtítọ́ ihinrere, àwọn tí wọ̀n n fẹ̀ láti ẹ̀ èyí tí ó tọ́ ní ọ̀ótọ́ ni a máa dari sí iwádií aláirẹ̀lẹ̀ nínú Ìwé Mímọ́. Bí, nínú àwọn iṣẹ̀lẹ̀ ikeyìn nínú itàn ayé yìí, àwọn tí a n kẹ̀de àwọn òtítọ́ idánwò fún bá tẹ̀lẹ̀ àpẹ̀rẹ̀ àwọn ará Berea, tí wọ̀n n yẹ̀ Ìwé Mímọ́ wò lójoojúmọ́, tí

won si n fi orò Olórun wé àwon iránṣé tí a mú wá fún won, lóní ìwòn èniyàn púpò yóò wà tí won jé olòòótó sí àwon àṣe òfin Olórun, níbi tí ó tí jé pé nísinsinyí àwon diè ni ó wà ní ifiwéra. Sùgbón nígbà tí a bá gbé àwon òtító Bibéli tí kò gbajúmò kalè, òpò èniyàn kò láti se iwadíí yí. Bí won tilè jé pé won kò lè tako àwon èkó tí ó hàn gbangba nínú Ìwé Mímó, síbè won n fi ifaradàhàn àifé tó pòjù hàn láti se àyèwò àwon èrì tí a gbé kalè. Àwon kan n rò pé bí ó tilè jé pé àwon èkó wònyí jé òtító ní tòótó, kò se pàtàkì púpò báyá won gbà imòlè tuntun nàà tàbí bée kò, won si di àwon àròṣò adùn mú ṣinṣin, àwon tí òtá n lò láti mú àwon oṣà ṣinà. Báyií ni àṣiṣe se n fò ojú inú won, won si yà kúrò ní orun.”

“Gbogbo èniyàn ni a oò se idájó won gégé bí imòlè tí a ti fi fún won. Olúwa n rán àwon aṣojú Rẹ jade pèlú ihinrere igbàlà kan, àwon tí ó bá sí gbó, Oun yóò mú won se ojúṣe nípa ònà tí won gbà hù sí àwon orò àwon iránṣé Rẹ. Àwon tí n fi òtító toṣàntòkàn wá ni yóò se àyèwò pèkìpèkì, ní imòlè orò Olórun, àwon èkó tí a gbé kalè níwájú won.” Acts of the Apostles, 231, 232.

Àwon “èkó” wà tí won jé “òtító ihin rere,” a si nílò láti yè won wò dáadàa. Diè nínú won, (bí kò bá se gbogbo won) jé “òtító idánwò.” Ojò Ìsinmi jé òtító idánwò tí ó rorùn láti lóye. Èkó òtító àti èkó èké wà. Diè nínú àwon èkó òtító nàà n gbé idánwò kalè fún àwon tí ó bá gbó won. Irú òtító miiran si wà tí a pèsè fún àkókò kan pàtó. Àwon òtító wònyí ni a n pè ní “òtító isinsin yí.”

“Òpòlòpò òtító iyebíye ni ó wà nínú Orò Olórun, sùgbón ‘òtító àsikò yí’ ni agbo-òdò nàà nílò nísinsin yí. Mo ti rí ewu àwon iránṣé nàà tí n yapa kúrò lóri àwon kókó pàtàkì ti òtító àsikò yí, láti máa gbé lé àwon kókó-orò tí kò lè mú agbo-òdò nàà wá sí iṣòkan, tí kò si lè yà oṣà nàà sí mímó. Sátáni yóò si lo gbogbo ànfàní tí ó bá ṣe se níbi láti se ipalára fún iṣe nàà.

“Sùgbón irú àwon kókó-orò bí ibi mímó nàà, ní ibàṣepò pèlú ojò 2300, àwon àṣe Olórun àti igbàgbó Jésù, jé ohun tí a pèsè ní pípé láti ṣàlàyé iṣiṣe Advent ti àtijó àti láti fi hàn ohun tí ipò wa lówólówó jé, láti fidí igbàgbó àwon aláiyèméjì múlè, àti láti fúnni ní idánilójú nípa ojò òlògo nàà. Àwon wònyí ni, mo ti rí ní opò igbà, jé àwon kókó-orò pàtàkì tí àwon ojiṣe yé kí won máa gbé lé lóri.” Early Writings, 63.

Àwon Adventist sàbà máa n lo eṣe yí láti yera fún ohun tí ó sọ ní tòótó. Won n jiyàn pé gbogbo ohun tí ó yé kí a tẹnumó nínú àwon iránṣé wa ti “òtító isinsin yí” ni ibi mímó, ojò 2300, àwon òfin, àti igbàgbó Jesu. Won n se idálèkò yí láti yera fún ohun tí a ti dá mò nípa àwon kókó-orò mērin wònyí.

Ètè àwon òtító nílà mērin wònyí ni pé a ti “se iṣirò won ní pípé láti ṣàlàyé iṣiṣe Advent ti igbà àtijó, kí ó si fi hàn ohun tí ipò wa ní isinsin yí jé, kí ó mú igbàgbó àwon olùṣiyèméjì dúró ṣinṣin, kí ó si fúnni ní idánilójú nípa ojò òlògo.” A se àgbékalè àwon èkó òtító isinsin yí mērin láti fi hàn pé ibèrè Adventism (iṣiṣe Advent ti igbà àtijó) jé àpèjúwe òpin Adventism (ipò wa ní isinsin yí). Àwon èkó pàtàkì mērin wònyí ni a “se iṣirò won ní pípé” láti ṣàlàyé ilànà nàà pé ibèrè ní ó n ṣàpèjúwe òpin. Gégé bí eṣe imísí yí se sọ, èyí ni “òtító isinsin” tí “agbo” “nílò nísinsin yí.”

Israēli igbàani ni ibèrè Israēli, Israēli òde-òní si ni òpin. Israēli gidi ti igbàani jé àpèrè àwon èniyàn Adventist Ojò Keje láti àkókò òpin ní 1798 tí di òfin Ojò Àikú. Sàájú ibò àkókò Kristi, “òtító isinsin yí” kò hàn sí àwon Jùù, nítorí won jé afójú (Laodísea) nítorí igbèkèlé won lé àṣà àti àṣòwòdòwò.

“A fẹ́ lóye àkókò tí à ñ gbé yí. A kì í lóye rẹ̀ dé ìdajì. A kì í gba a wọ́ inú wa dé ìdajì. Ọ̀kàn mi ñ mi nínú mi nígbà tí mo bá ronú nípa bí ọ̀tá tí a ní láti dojú kọ̀ ẹ̀ lágbara tó, àti bí a ẹ̀ ẹ̀tò ara wa láìpéye tó láti dojú kọ̀ ọ̀. Àwọn ìdánwò àwọn ọ̀mọ̀ Ísírẹ̀lì, àti iwà tí wọn hù ẹ̀sáájú ibò àkókò Kristi, ni a ti fi hàn níwájú mi léraléra láti ẹ̀lẹ̀yẹ̀ ipò àwọn èniyàn Ọ̀lórùn nínú ìrírí wọn ẹ̀sáájú ibò kejì Kristi—bí ọ̀tá ẹ̀ wá gbogbo àyè láti gba ẹ̀sákóso lóri ọ̀kàn àwọn Júù, àti lónií ó ñ wá láti fọ́ ojú inú àwọn ìránṣẹ̀ Ọ̀lórùn, kí wọn má bàa lè mọ̀ ọ̀títọ́ iyebíye náà.” Selected Messages, iwé 2, 406.

Géḡé bí itọ́kasí wa tó kàn ẹ̀ fi hàn, àwọn Júù ti pàdánù ìríràn “ọ̀títọ́ àkókò tí Ọ̀lórùn,” àti pé ọ̀títọ́ àkókò náà fún àwọn Júù ni itàn ìdásílẹ̀ kúrò ní Ejibiti. Itàn ìdásílẹ̀ náà ni ọ̀títọ́ àkókò wọn; ọ̀títọ́ náà ni a kọ́ wọn pé kí wọn máa kọ́ àwọn ọ̀mọ́ wọn jálẹ̀ ìran wọn. Wọn kùnà, géḡé bí Adventism náà ti kùnà. Láti lè fi ọ̀títọ́ náà hàn fún àwọn Júù tí a ti fọ́jú wọn, Jésù fi ọ̀títọ́ sínú àtòjọ̀ ẹ̀sẹ̀tò kan.

“Ní àkókò Olùgbàlà, àwọn Júù ti bo àwọn iyebíye ọ̀títọ́ tí ó niye lóri gidigidi mọ̀lẹ̀ pẹ̀lú àkọ́jọ̀pọ̀ àṣà àtẹ̀nudeńu àti àròsọ, tó bẹ̀ ẹ̀ ẹ̀ ẹ̀ tí kò ẹ̀ ẹ̀ ẹ̀ láti yà ọ̀títọ́ kúrò nínú èké. Olùgbàlà wá láti mú àkọ́jọ̀pọ̀ ẹ̀gbàgbọ̀ asán àti àwọn àṣiṣe tí a ti pé tí a sì ti fẹ́ràn gidigidi kúrò, àti láti fi àwọn iyebíye ọ̀rọ̀ Ọ̀lórùn sínú àtẹ̀ ọ̀títọ́. Kí ni Olùgbàlà yóò ẹ̀ bí ó bá wá sọ̀dọ̀ wa nísinsin yìi géḡé bí ó ti wá sọ̀dọ̀ àwọn Júù? Yóò ní láti ẹ̀ ẹ̀ ẹ̀ irú bẹ̀ ní mímú àkọ́jọ̀pọ̀ àṣà àtẹ̀nudeńu àti ayeye ìsìn kúrò. Ìdàrúdàpọ̀ púpọ̀ ni ó fa sí àwọn Júù nígbà tí ó ẹ̀ ẹ̀ ẹ̀ yí. Wọn ti pàdánù ìríràn ọ̀títọ́ àkókò tí Ọ̀lórùn, ẹ̀gbọ̀n Kristi mú un wá sí iwòran lẹ̀kansi. Ẹ̀ ẹ̀ wa ni láti tú àwọn ọ̀títọ́ iyebíye tí Ọ̀lórùn sílẹ̀ kúrò lẹ̀wọ̀ ẹ̀gbàgbọ̀ asán àti àṣiṣe.”

“A ti fi àwọn ọ̀títọ́ ológo pamọ́ kúrò lójú èniyàn, a sì ti mú kí wọn di aláitanràn, aláifẹ̀sẹ̀múlẹ̀ nípasẹ̀ àṣiṣe àti ẹ̀gbàgbọ̀ asán. Jésù ñ sí imọ̀lẹ̀ Ọ̀lórùn hàn, ó sì ñ mú itànṣán ẹ̀lẹ̀wà ọ̀títọ́ jáde nínú gbogbo ọ̀go àtẹ̀runwá rẹ̀. Ọ̀kàn àwọn olóòtítọ́ kún fún ìyin-àgbàyanu. A fa ọ̀kàn wọn sí i pẹ̀lú ifẹ̀ mímọ́ sí ẹ̀ni tí ó mú àwọn iyebíye ọ̀títọ́ jáde tí ó sì fi wọn hàn sí imòye wọn.”

“Àwọn Júù mọ́ apá kan nínú ọ̀títọ́, wọn sì kòni ní apá kan nínú ọ̀rọ̀ Ọ̀lórùn; ẹ̀gbọ̀n wọn kò lóye iwòye jìjìna tí ọ̀fin Ọ̀lórùn ní. Kristi fọ́ gbogbo àkọ́jọ̀pọ̀ idọ́tí ẹ̀ ẹ̀ ẹ̀ àtẹ̀wọ̀dọ̀wọ́ kúrò, ó sì fi èso gidi àti ọ̀kàn-àya ète Ọ̀lórùn hàn. Nígbà tí ó ẹ̀ bẹ̀, inú bí wọn gidigidi débi pé wọn kò lè ẹ̀sákóso ara wọn mọ́. Wọn tan iròyìn èké ká láti ilú kan sí òmíràn pé Kristi ñ pa ẹ̀ ẹ̀ Ọ̀lórùn run. Ẹ̀gbọ̀n bí Jesu ẹ̀ mú àwọn ìrísí àtíjọ́ kúrò, ó tún fi àwọn ọ̀títọ́ àtíjọ́ sí ipò wọn, ní fifi wọn sínú àkọ́pọ̀ ọ̀títọ́. Ó fi wọn wé ara wọn, ó sì so wọn pọ̀, ní ẹ̀sẹ̀ rẹ̀ di ètò ọ̀títọ́ tí ó pé tí ó sì ní ẹ̀sọkan pípé. Èyí ni ẹ̀ ẹ̀ tí Olùgbàlà wa ẹ̀; ní bá yí, kí ni àwa yóò ẹ̀? Ẹ̀ a kì yóò ẹ̀ ní ibamu pẹ̀lú Kristi bí? Ẹ̀ a ó jẹ́ kí ohun tí a gbọ́ lẹ̀wọ̀ àwọn èniyàn ẹ̀sákóso wa bí? Ẹ̀ a ó jẹ́ kí àwọn àròjìnlẹ̀ tiwa fúnra wa fi imọ̀lẹ̀ Ọ̀lórùn pamọ́ fún wa bí? A gbọ́dọ̀ máa ká á pẹ̀kipeki, kí a máa gbọ́ pẹ̀lú ọ̀ye, kí a sì tún máa kọ́ àwọn ẹ̀lómíràn ní ohun tí a ti kọ́. A gbọ́dọ̀ máa jẹ́ ebi fún oúnjẹ̀ iyè nígbà gbogbo, a sì gbọ́dọ̀ máa wá omi aláàyè àti yinyin Lebanoni nígbà gbogbo, kí a lè lè dari àwọn èniyàn sí omi aláàyè, tútù, ti Orísun ọ̀títọ́.” Review and Herald, June 4, 1889.

Ní ẹ̀gbà àkókò tí Jésù wá, Ó “tún àwọn ọ̀títọ́ àtíjọ́ múlẹ̀, nípa fifi wọn sínú itòlẹ̀sẹ̀sẹ̀ ọ̀títọ́. Ó bá wọn mu, Ó sì so wọn pọ̀ mọ́ ara wọn, nípa bẹ̀ Ó ẹ̀ ètò ọ̀títọ́ tí ó pé tí ó sì ní iwòntúnwònsì.” Jésù lo itàn ibẹ̀rẹ̀ Ísírẹ̀lì àtíjọ́ láti tún àwọn ọ̀títọ́ àtíjọ́ múlẹ̀, Ó sì ẹ̀ bẹ̀ nípa fifi àwọn ọ̀títọ́ wònyí bá ara wọn mu (géḡé bí kókó-ọ̀rọ̀) àti nípa síso wọn pọ̀ mọ́ ara wọn (ní ifararawé, ilà lóri ilà). Ó ẹ̀ bẹ̀ pẹ̀lú ète láti gba àwọn Júù sílẹ̀ kúrò lẹ̀wọ̀ àṣà àti ẹ̀ ẹ̀ ẹ̀ àtẹ̀wọ̀dọ̀wọ́ tí ó ti fọ́ ojú wọn lójú. Itàn náà ni

itàn òpin Ísírelì gidi.

Èsìn Adventism n tún itàn òpin Israeli àtijó şe, àti ilànà isètò láti fi òtító sínú rẹ kí a lè mú ifójú ti Laodicea, tí àşà àti ise ibilẹ ti fa, kúrò, ni a n şe nísinsin yii gégé bí ó ti rí nígbà tí Kristi bá àwọn Júú lò pọ. A gbọdọ fi “àwọn òtító àtijó” sínú “ilànà” òtító, kí a lè mú àwọn ilà àşotẹlẹ papọ mọ àwọn ilà àşotẹlẹ miiran, “ilà lóri ilà” ní ibámu ara wọn, fún ète láti lè şe şe kí a gba omọ Laodicea kan silẹ kúrò nínú ifójú rẹ. Kristi ni àpeşere wa, nínú ohun gbogbo.

Àwọn òtító wà nínú Bíbẹli tí a mọ sí èkọ isin, àti pé “òpọlọpọ òtító àgbàyanu wà,” şugbón “òtító isinsin yii” nàà wà, èyí tí ó jẹ “idánwò fún àwọn èniyan” ti “iran” tí n gbé nígbà tí a fihàn òtító nàà. Ní ti wólì, èyí n şeşẹ nínú iran kerin ti Adventism, àti pé “òtító isinsin yii” “tí ó jẹ idánwò fún iran yii” kí í şe idánwò fún àwọn iran àkókó ti Adventism.

“Nínú Ìwé Mímọ, àwọn nnkan kan wà tí ó şoro láti yé, tí gégé bí ọrọ Peteru, àwọn aláikọ àti aláidúrosinsin máa n yí padà sí iparun ara wọn. Ní ayé yii, ó lè má şeşe şe fún wa láti şaláyé itumọ gbogbo eşe Ìwé Mímọ; şugbón kò sí àwọn kókó pàtàkì ti òtító ise-ayé tí a ó fi şókunkun sínú adiitú. Nígbà tí àkókò nàà bá dé, nípasẹ itosónà àtọkánwá Ọlọrun, kí a lè dán ayé wò lóri òtító fún àkókò nàà, Èmí Rẹ yòò mú kí ọkàn èniyan şişe láti şawári Ìwé Mímọ, pẹlú àawẹ àti àdúra pààpàà, tí tí a ó fi topasẹ ijápọ léyìn ijápọ, tí a ó sù so wọn pọ sínú ewon pipé kan. Gbogbo òtító tí ó ní í şe ní taàràtà pẹlú igbàlà àwọn ọkàn ni a ó mú hàn kedere tó beşe tí kò ní sí eni tí ó nilò láti şinà tàbí láti rin nínú okunkun.”

“Bí a ti n tọ silẹ légbẹşe ewon àşotẹlẹ, òtító tí a ti fihàn fún àkókò wa ni a ti rí ní kedere, a si ti şaláyé e. A ní ojúşe fún àwọn ànfààní tí a n gbádun àti fún imọlẹ tí n tan sórí ọnà wa. Àwọn tí wọn gbé ayé ní àwọn iran tí ó kojá ní ojúşe fún imọlẹ tí a jẹ kí ó tàn sórí wọn. A şişe ọkàn wọn ní ti orişirişii apá Ìwé Mímọ tí n dán wọn wò. Şugbón wọn kò lóye àwọn òtító tí àwa n lóye. Wọn kò ní ojúşe fún imọlẹ tí wọn kò ní. Wọn ní Bíbẹli, gégé bí àwa nàà ti ní i; şugbón àkókò fún isipayá òtító pàtó ní ibaşepọ pẹlú àwọn isẹlẹ iparí nínú itàn ayé yii jẹ ní àkókò àwọn iran ikeyin tí yòò wà láàyè lóri ilẹ ayé.

“A ti mú àwọn òtító pàtó bá ipò àti àyidayida àwọn iran mu gégé bí wọn ti wà. Òtító isinsinyi, èyí tí í şe idánwò fún àwọn èniyan iran yii, kí í şe idánwò fún àwọn èniyan àwọn iran tí ó ti kojá jinà. Bí a bá ti fi imọlẹ tí ó n tàn sórí wa nísinsinyi nípa ojọ isinmi ti òfin kerin fún àwọn iran igbà àtijó, Ọlọrun i bá ti mú wọn şe ojúşe fún imọlẹ nàà.” Testimonies, idipọ kejì, 692, 693.

Fún àwọn tí ó lè fẹ şe pé iran merin wà nínú itàn Ìjọ Adventist, emi yòò tọka yin sí àwọn Tẹbù Hábákúkù. Ọnà tí ó rọrun gan-an láti lóye òtító yii ni pé orúko Laodicea tumọ sí àwọn èniyan tí a şe idájọ wọn. Ìberẹ Adventism kéde isisí idájọ, iparí Adventism si n kéde ipipade idájọ. İpipade idájọ n şeşẹ nínú iran keta àti iran kerin.

Ìwọ kò gbọdọ şe fún ara rẹ ère kankan tí a gbé, tàbí àwòrán ohunkóhun tí n be lókè ní ọrun, tàbí tí n be nísalẹ lóri ilẹ-ayé, tàbí tí n be nínú omi lábé ilẹ-ayé: iwọ kò gbọdọ foribalẹ fún wọn, beşe ni iwọ kò gbọdọ sin wọn: nítorí emi Olúwa Ọlọrun rẹ jẹ Ọlọrun aláiféegbe, tí n je iwà búburú àwọn baba wò lóri àwọn omọ tí tí dé iran keta àti iran kerin àwọn tí ó kóriira mi; tí mo si n fi áánú hàn fún egbèrún àwọn tí ó fèràn mi, tí wọn si pa àwọn àşe mi mọ. Exodus 20:4-6.

gbòdò bẹ̀rù pẹ̀lú ọ̀wò, kí wọn sì jòsìn.”

Aleph dúró fún ìránṣẹ́ àngẹ̀lì àkókó.

Ìhìnrere àngẹ̀lì kejì ní pe èniyàn jáde kúrò ní Bábílónì, ó sì ní fi àmì hàn nígbà tí a tú Èmí Mímó jáde, ó tún ní dá ìṣòṭẹ̀ Bábílónì mò. Ìtumò (Mem) ní ibáṣepò pẹ̀lú omi, (àmì itújáde Èmí náà) ó sì jẹ́ nọmbà ketàlá nínú àwọn lẹ̀tá alifábẹ̀ẹ̀tì, nọmbà ketàlá náà sì jẹ́ àmì ìṣòṭẹ̀, nípa bẹ̀ẹ̀ ni ó fi ní dá Bábílónì mò. Mem ní sojú ihìnrere àngẹ̀lì kejì.

Àngẹ̀lì kẹ̀ta ní kilò fún àwọn èniyàn kí wọn má bà a gba àmì ẹ̀ranko náà, ó sì ní fi idánimò àwọn ẹ̀ka méjì tí àwọn olùjòsìn hàn, pẹ̀lú ibínú Olórùn. Ìtumò (Tav) ni pé ó dúró fún “àmì” kan, (àmì ẹ̀ranko náà); ó tún dúró fún èdìdì ìṣẹ̀dá (edìdì Olórùn). Ìrísì lẹ̀tá náà fúnra rẹ̀ dà bí àgbélébùú. Tav dúró fún ọ̀rò àngẹ̀lì kẹ̀ta.

“Kí ni èdìdì Olórùn aláàyè, tí a fi sí iwájú orí àwọn èniyàn Rẹ̀? Ó jẹ́ ààmì kan tí àwọn àngẹ̀lì lè kà, sùgbón tí ojú èniyàn kò lè kà; nítorí àngẹ̀lì apanirun gbòdò rí ààmì iràpadá yí. Ọ̀kàn ọ̀lọ̀gbón tí rí àmì àgbélébùú Kalfári nínú àwọn ọ̀mọ̀kúnrin àti ọ̀mọ̀bínrin tí Olúwa tí gbà sí idílẹ̀ Rẹ̀. Ẹ̀ṣẹ̀ irékojá ọ̀fin Olórùn ni a tí mú kúrò. Wọn wọ aṣọ̀ igbéyàwó, wọn sì jẹ́ olùgboràn àti olòótító sí gbogbo àwọn àṣẹ̀ Olórùn.

“Oluwa kí yóò dá àwọn tí wọn mọ̀ ọ̀tító láre bí wọn kò bá fi ọ̀rò àti ìṣẹ̀ sẹ̀gboràn sí àwọn àṣẹ̀ Rẹ̀.” Maranatha, 243.

Ọ̀rò Héberù tí a tùmò sí “òtító” ní lẹ̀tá mẹ̀ta, tí ọ̀koọ̀kan wọn ní itumò tirẹ̀. Àwọn itumò mẹ̀ta wònyí náà ni wọn jẹ́ itumò àwọn ìṣẹ̀ ìránṣẹ́ àwọn àngẹ̀lì mẹ̀ta. Wọn tún jẹ́ itumò ìṣẹ̀ ìránṣẹ́ àngẹ̀lì àkókó pẹ̀lú, nítorí pé ìṣẹ̀ ìránṣẹ́ àngẹ̀lì àkókó ni ìṣẹ̀ náà ní ibèrẹ̀ Adventism, àti pé ìṣẹ̀ ìránṣẹ́ àngẹ̀lì kẹ̀ta ni ìṣẹ̀ náà ní ọ̀pin Adventism. Nítorí Jesu ní fi ọ̀pin hàn nípasẹ̀ ibèrẹ̀, àngẹ̀lì àkókó ní gbogbo àwọn ààmì ọ̀nà wòlì tí ìṣẹ̀ ìránṣẹ́ àngẹ̀lì kẹ̀ta. Nípa bẹ̀ẹ̀, itumò àwọn lẹ̀tá Héberù mẹ̀ta náà di àwọn àpẹ̀rẹ̀ kí í ṣe tí ìṣẹ̀ ìránṣẹ́ àngẹ̀lì kẹ̀ta nikan, sùgbón wọn tún jẹ́ àpẹ̀rẹ̀ ìṣẹ̀ ìránṣẹ́ àngẹ̀lì àkókó pẹ̀lú.

A paṣẹ̀ fún Johanu nínú Ìfihàn láti kọ̀ àwọn ohun tí ó wà nígbà náà; nípa sísẹ̀ bẹ̀ẹ̀, ní àkókò kan náà yóò sì máa kọ̀ àwọn ohun tí yóò wà ní ojú iwájú. Ó ṣe àkòsílẹ̀ ibèrẹ̀ láti fí sàpẹ̀rẹ̀ ọ̀pin. Ní ọ̀nà tí kò sí àní-àní kankan nínú rẹ̀, a tí fi ikilò fún Àwọn Alágbàgbọ̀ Adventist Ojọ̀ Keje láti kẹ̀kọ̀, kí wọn sì kẹ̀de ìránṣẹ́ àwọn Millerite, èyí tí í ṣe ìránṣẹ́ àngẹ̀lì àkókó. Nínú kíkẹ̀kọ̀ àti kẹ̀de àwọn ọ̀tító wònyí àti itàn náà, a ó máa kẹ̀de ìránṣẹ́ àngẹ̀lì kẹ̀ta, a ó sì tún itàn àngẹ̀lì àkókó ṣe.

“Olórùn kò fún wa ní ihìnrere tuntun. A ní láti kẹ̀de ihìnrere náà tí ní ọ̀dún 1843 àti 1844 mú wa jáde kúrò nínú àwọn ijọ̀ miiran.” Review and Herald, January 19, 1905.

“Gbogbo àwọn iròyìn tí a fi fúnni láti ọ̀dún 1840–1844 ni a gbòdò mú kí wọn ní agbára nísinsinyí, nítorí ọ̀pọ̀ èniyàn tí pàdánù itòsónà wọn. Àwọn iròyìn náà gbòdò lọ sí gbogbo àwọn ijọ̀.” Manuscript Releases, idìpò 21, 437.

“Àwọn ọ̀tító tí a gbà ní 1841, ‘42, ‘43, àti ‘44 ni a gbòdò kẹ̀kọ̀ nísinsin yí, kí a sì máa kẹ̀de wọn.” Manuscript Releases, idìpò 15, 371.

“A tí tí mú ikilò wá: Kò sí ohun kan tí a gbòdò jẹ́ kí ó wolé tí yóò da ìpilẹ̀ igbàgbọ̀ rú, èyí tí a tí ní kọ̀ lé lóri láti igbà tí ihìn náà dé ní 1842, 1843, àti 1844. Èmi wà nínú ihìn yí, àti láti igbà náà

ni mo ti n duró níwájú ayé, ní isòtító sí imòlè tí Olórún ti fi fún wa. A kò ní èrò láti yò esè wa kúrò lóri pepe tí a gbé wòn lé lóri bí a ti n wá Olúwa lójoojúmọ̀ pèlú àdúrà líle, ní wíwá imòlè. Sé ẹ̀ rò pé èmi lè fi imòlè tí Olórún ti fi fún mi sílẹ̀? Yòò dà bí Àpáta Àinípèkun. Ó ti n tọ̀ mí sọ̀nà láti igbà tí a ti fi í fún mi.” Review and Herald, April 14, 1903.

Ifiranṣẹ̀ àngẹ̀lì àkókó àti itàn nínú èyí tí a ti fi ifiranṣẹ̀ nàà hàn jọra pèlú, ó sì n ṣàlàyé itàn wa lówólówó—pèlú àwọn ikilò kan ti àsoṭelẹ̀. Àwọn itàn méjèjì nàà ni a tún sojú fún nípasẹ̀ àwọn lẹ̀tá mètá tí Onímò-èdè Àtòrunwá lò láti dá ọ̀rò nàà, “òtító,” sílẹ̀. Ọ̀rò nàà “òtító” sì duró fún ihinrere àinípèkun.

Ìtàn àwọn ọ̀mọ-ẹ̀yìn Miller ní ibèrẹ̀ Adventism, duró fún àngẹ̀lì àkókó, àti itàn ní òpin Adventism tí àngẹ̀lì kẹ̀ta duró fún un jẹ̀ àwọn itàn aláfiwéra, ṣùgbón wòn ní àwọn iyàtò kan nínú wòn.

Àngẹ̀lì àkókó kẹ̀de isìsì idájọ̀ nàà, angẹ̀lì kẹ̀ta sì kẹ̀de pípadé idájọ̀ nàà. Ètò àsoṭelẹ̀ tí itàn Adventism ti túbọ̀ sipayá lé lóri jẹ̀ kan nàà pátápátá ní itàn ibèrẹ̀ rẹ̀ àti ní òpin rẹ̀. A lè fi hàn pé ọ̀kan nínú àwọn òpin méjèjì n tẹ̀lé igbésẹ̀ mètá àwọn angẹ̀lì mètá bí wòn ẹ̀ dé sínú itàn. Àti pé àwọn angẹ̀lì mètá wònyẹn ni àwọn lẹ̀tá mètá wònyẹn pèlú. Nítorí nàà, àtẹ̀lé àsoṭelẹ̀ àwọn isẹ̀lẹ̀ ní àwọn òpin méjèjì Adventism dá lóri àwọn igbésẹ̀ mètá àwọn angẹ̀lì mètá, èyí tí í ẹ̀ àwọn àmì ọ̀nà tí àwọn lẹ̀tá Héberù mètá wònyẹn, tí wòn dá ọ̀rò nàà “òtító” sílẹ̀, tún sojú fún.

Alfa ni ibèrẹ̀ Àdífẹ̀ntísi, Omega sì ni òpin Àdífẹ̀ntísi; lẹ̀tá tó wà ní ààrín, tí í ẹ̀ lẹ̀tá kẹ̀tálá, ní báyií n fi isòtẹ̀ Àdífẹ̀ntísi hàn láti ibèrẹ̀ rẹ̀ tí tí dé òpin rẹ̀.

A ti kọ̀ wa nípa ibi tí ọ̀nà Olórún wà:

Ọ̀nà rẹ̀, Olórún, wà nínú ibi mímọ̀: ta ni Olórún títóbi beẹ̀ gẹ̀gẹ̀ bí Olórún wa? Sáàmù 77:13.

Nínú ibùsùn mímọ̀, a rí i pé ọ̀nà Olórún jẹ̀ igbésẹ̀ mètá kan nàà gẹ̀gẹ̀ bí àwọn ihìn isẹ̀ àwọn àngẹ̀lì mètá. Nínú àgbàlá, ibèrù Olórún mú èniyàn ẹ̀ ẹ̀bọ̀, kí ó sì rí idáláre gbà. Nínú ibi mímọ̀, imímọ̀-ayé ni a ṣàpeṣẹ̀ nípasẹ̀ ayé àdúrà tí pepe tùràrí n sojú fún, ayé ikẹ̀kọ̀ tí tábilì búrèdì ifihàn n sojú fún, àti ayé isẹ̀ iránṣẹ̀ tí àwọn ọ̀pá fitilá n sojú fún. Ibi Mímọ̀ Jùlọ̀ n sojú fún idájọ̀. Nígbà tí a bá ní ibèrù Olórún gẹ̀gẹ̀ bí a ti ṣàpeṣẹ̀ rẹ̀ nínú ihìn isẹ̀ àngẹ̀lì kìn-in-ní, a máa wá idáláre légbẹ̀ esẹ̀ àgbélébùú, nínú àgbàlá. Nígbà tí a bá ti dá wa láre (tí a sì ti sọ̀ wa di olódodo), a n rìn nínú ituntun ayé imímọ̀ (idàgbàsokè nínú mímọ̀) gẹ̀gẹ̀ bí ibi mímọ̀ ti ṣàpeṣẹ̀ rẹ̀. Ibi mímọ̀ n sojú fún isẹ̀ Kristeni gẹ̀gẹ̀ bí àwọn Mílléráítì ẹ̀ mú un ẹ̀ ní àkókó ihìn isẹ̀ àngẹ̀lì kejì, pèlú Ìkígbe Ààrín Ọ̀ru. Níwòn bí a ti dá wa láre tí a sì ti sọ̀ wa di mímọ̀, a ti pèsè tán fún idájọ̀ tí Ibi Mímọ̀ Jùlọ̀ n sojú fún. Ìgbésẹ̀ ibùsùn mímọ̀ mètá, tí wòn n sojú, lára àwọn nńkan miiran, fún ọ̀rò èkó isin mètá—idáláre, imímọ̀-ayé, àti iyìn—tí wòn sì tún n sojú fún àwọn ihìn isẹ̀ àwọn àngẹ̀lì mètá, tí wòn sì dájú pé tún n sojú fún ihìn isẹ̀ àngẹ̀lì kìn-in-ní, àti pé wòn tún n sojú fún àwọn lẹ̀tá mètá tí a lò láti dá ọ̀rò “òtító” sílẹ̀.

Nínú àgbàlá ibi mímọ̀, a tún rí gbogbo igbésẹ̀ mètẹ̀tẹ̀ta nàà pèlú. Ìgbésẹ̀ àkókó sínú ibi mímọ̀ gbọ̀dọ̀ ṣàfihàn igbésẹ̀ ikẹyin ti ibi mímọ̀, gẹ̀gẹ̀ bí àngẹ̀lì àkókó ẹ̀ bá àngẹ̀lì kẹ̀ta mu. Ìgbésẹ̀ àkókó nínú àgbàlá ni pípa ẹ̀bọ̀ nàà, tí ó duró fún idáláre. Ìgbésẹ̀ kejì ni agbada iwènùmọ̀ níbi tí a ti yò ọ̀rà (esẹ̀) kúrò, tí a sì wẹ̀ ẹ̀bọ̀ nàà mọ̀ kí àwọn igbésẹ̀ ikẹyin tó tẹ̀ lé e. Omi agbada iwènùmọ̀ nàà jẹ̀ àbùdá igbésẹ̀ kejì. Ìgbésẹ̀ kẹ̀ta ni ẹ̀bọ̀ sísun gangan, èyí tí ó jẹ̀ àpeṣẹ̀ Kristi lóri àgbélébùú níbi tí a ti mú idájọ̀ ẹ̀. Àwọn igbésẹ̀ mètẹ̀tẹ̀ta kan nàà wà nínú igbésẹ̀ àkókó ti ibi mímọ̀, gẹ̀gẹ̀ bí àwọn igbésẹ̀

mètètèta kan náà ɛ wà nínú ìránṣẹ́ àngẹ̀lì àkókò. Ilana alfa àti omega wà nínú ibi mímọ́, gégẹ́ bí ó ti wà nínú àwọn ìránṣẹ́ àwọn àngẹ̀lì mẹ́ta, gégẹ́ bí ó ti wà nínú àwọn lẹ́tà tí ó dá ọ̀rọ̀ náà “òtító” sílẹ̀.

Àsọtẹ̀lẹ̀ ọ̀dún 2300 ní itòlẹ̀ṣeṣe kan náà pátápátá. Àsọtẹ̀lẹ̀ náà bèrẹ̀ pẹ̀lú àṣẹ̀ mẹ́ta, ó sì parí ní ìbẹ̀rẹ̀ ìránṣẹ́ àngẹ̀lì kẹ́ta ní October 22, 1844. Àsọtẹ̀lẹ̀ náà fi ilà àsọtẹ̀lẹ̀ márùn-ún hàn, àti pé itàn ní ìbẹ̀rẹ̀ àsọtẹ̀lẹ̀ ọ̀dún 2300 dúró fún itàn iparí ti ọ̀kọ̀ọ̀kan nínú àwọn àsọtẹ̀lẹ̀ márùn-ún wọnyí. Ìbẹ̀rẹ̀ àti iparí àsọtẹ̀lẹ̀ ọ̀dún 2300 ní kíkún ní àṣẹ̀ mẹ́ta, ó sì parí pẹ̀lú àwọn ìránṣẹ́ mẹ́ta.

Ìbẹ̀rẹ̀ àsọtẹ̀lẹ̀ náà ní ọ̀dún 457 ɣáájú ibi Kristi ɣelẹ̀ ní àkókò ipónjù, ó sì pèsè ọ̀nà fún àwọn Júù láti padà kí wọn sì tún tẹ̀npilì àti ilú náà kọ. Gégẹ́ bí àsọtẹ̀lẹ̀ náà ɛ sọ tẹ̀lẹ̀, ọ̀dún mọ̀kàndínlógóta lẹ́yìn náà, lẹ́yìn iṣẹ́ tí a bèrẹ̀ ní ọ̀dún 457 ɣáájú ibi Kristi, a parí i ní àkókò ipónjù. Ìbẹ̀rẹ̀ ọ̀dún mọ̀kàndínlógóta náà n fi ọ̀pin ọ̀dún mọ̀kàndínlógóta náà hàn.

457 S.K. ni ó samisi ìbẹ̀rẹ̀ àsọtẹ̀lẹ̀ tí ó tọ̀ka sí fifi àmì ọ̀róró yàn Kristi nígbà ìribomi Rẹ̀. Fifi àmì ọ̀róró yàn án ni ó samisi ìbẹ̀rẹ̀ iṣẹ́ Rẹ̀ láti ko àwọn èniyàn kan jọ kí wọn lè jẹ́ ọ̀mọ̀-ilú Jerusalemu Tuntun, ki í ɛ ti Jerusalemu Àtijọ́, gégẹ́ bí a ti ko Ísírẹ̀lì igbàani jọ láti tún Jerusalemu gidi kọ ní 457 S.K.

457 ɣáájú Kristi pẹ̀lú ni ó samisi ìbẹ̀rẹ̀ àsọtẹ̀lẹ̀ tí n fi igbà tí a ó kàn Kristi mó àgbélébùù hàn. Sister White so itàn àgbélébùù náà pọ̀ mó Ìdààmú Nlá ti October 22, 1844, ó sì tún so itàn ìrinàjọ kọjá Òkun Pupa pọ̀ mó Ìdààmú Nlá náà pẹ̀lú. Ní 457 ɣáájú Kristi, idààmú kan wà tí ó jẹ́ àpẹ̀rẹ̀ idààmú àwọn Héberù ní Òkun Pupa, Ìdààmú Nlá fún àwọn Adventist, idààmú àwọn ọ̀mọ̀-èyìn ní àgbélébùù, àti ti Esra ní 457 ɣáájú Kristi.

“Esra ti retí pé ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ èniyàn yóò padà sí Jerusalemu, ɣùgbọ̀n iye àwọn tí wọn dàhùn sí ipè náà kéré gan-an tí ó sì mú ibànújẹ́ wá. Ọ̀pọ̀ nínú àwọn tí wọn ti ní ilẹ̀ àti ilẹ̀ kò ní ifẹ́ láti fi àwọn ohun-iní wọnyí rúbọ. Wọn fẹ́ràn iròrùn àti igbádùn, wọn sì ní itẹ̀lórùn pátápátá láti wà níbẹ̀. Àpẹ̀rẹ̀ wọn di idèná fún àwọn miiran tí, bí kò ɛ bẹ̀, i bá ti yàn láti darapọ̀ mó àwọn tí n tẹ̀síwájú nípa igbàgbọ́.” Prophets and Kings, 612.

457 ɣáájú ibi Kristi pẹ̀lú ni ó tún samisi ìbẹ̀rẹ̀ àsọtẹ̀lẹ̀ tí n fi hàn igbà tí a ó kọ̀ sílẹ̀ Ísírẹ̀lì àtijọ́ kúrò lọ̀dọ̀ Ọ̀lórùn, tí a ó sì mú ihìnre lọ̀ sí ọ̀dọ̀ àwọn Kẹ̀fẹ̀rì, èyì sí n samisi ọ̀pin àkókò àkànṣe idánwò ọ̀dún 490, ní pàtàkì fún Ísírẹ̀lì àtijọ́. Nítorí náà, 457 ɣáájú ibi Kristi ni ó samisi ìbẹ̀rẹ̀ àkókò idánwò wọn, 34 lẹ́yìn ibi Kristi sì samisi ọ̀pin àkókò idánwò wọn, ní fifi hàn gégẹ́ bí àpẹ̀rẹ̀ pé àkókò idánwò ti Adventism bèrẹ̀ ní 1844, ó sì parí ní ọ̀fin Ojọ̀ Àikú.

Àwọn àsọtẹ̀lẹ̀ àkókò inú miiran diẹ̀ wà nínú àsọtẹ̀lẹ̀ ọ̀dún 2300 náà, ɣùgbọ̀n gbogbo wọn ní àmì idánimọ̀ Alfa àti Omega. Àwọn ìbẹ̀rẹ̀ wọn n ɣàfihàn àwọn ọ̀pin wọn.

Ó ɛ pàtàkì kí a ɛ àkíyèsí pé a fi Ísírẹ̀lì igbàani ɛ alábójútó ọ̀fin Ọ̀lórùn, àti pé a fi Ísírẹ̀lì ọ̀de òní ɛ alábójútó kí i ɛ ọ̀fin Rẹ̀ nikan, ɣùgbọ̀n pẹ̀lú àwọn àsọtẹ̀lẹ̀ Rẹ̀. Nígbà tí Olúwa bá Ísírẹ̀lì igbàani dá májẹ̀mú, Ó fi wọn ɛ alábójútó Àwọn Ọ̀fin Mewáá gégẹ́ bí a ti kọ̀ wọn sórí àwọn wáláà òkúta méjì. Nígbà tí Ó bá Ísírẹ̀lì ọ̀de òní dá májẹ̀mú nínú itàn Millerite, Ó fi wọn ɛ alábójútó ọ̀rọ̀ àsọtẹ̀lẹ̀ Rẹ̀ gégẹ́ bí a ti ɣàfihàn rẹ̀ lóri àwọn wáláà méjì ti Habakkuk tí àwòrán aṣáájú-ọ̀nà 1843 àti 1850 dúró fún. Ìbẹ̀rẹ̀ Ísírẹ̀lì igbàani n ɣàpẹ̀júwe ìbẹ̀rẹ̀ Ísírẹ̀lì ọ̀de òní.

“Oluwa pe àwọn èniyàn Rẹ̀ Ísírẹ̀lì jáde, ó sì ya wọn sọtò kúrò nínú ayé, kí Ó lè fi igbékẹ̀lé mímọ̀ kan lé wọn lówó. Ó sọ wọn di àwọn olúpamọ̀ òfin Rẹ̀; ó sì pinnu láti ọ̀dọ̀ wọn láti pa imọ̀ nípa ara Rẹ̀ mọ̀ láàárín àwọn èniyàn. Nípasẹ̀ wọn ni imọ̀lẹ̀ ọ̀run yóò máa tàn sí àwọn ibi òkùnkùn ayé, a ó sì gbọ̀ ohùn kan tí ń kẹ̀ pe gbogbo àwọn èniyàn láti yí padà kúrò nínú ibòrìsà wọn kí wọn lè sin Ọ̀lọ̀run aláàyè àti òtítọ̀.”

“Bí àwọn Héberù bá ti jẹ̀ olóòótọ̀ sí ohun tí a fi lé wọn lówó, wọn ì bá ti di agbára kan ní ayé. Ọ̀lọ̀run ì bá ti jẹ̀ ààbò wọn, Ọ̀un sì ì bá ti gbé wọn ga ju gbogbo àwọn orílẹ̀-èdè miiran lọ. A ì bá ti fi agbára àti òtítọ̀ Rẹ̀ hàn nípasẹ̀ wọn, wọn sì ì bá ti dúró gbangba lábẹ̀ ìṣàkóso ọ̀gbọn àti mímọ̀ Rẹ̀ gégé bí àpẹ̀rẹ̀ itayọ̀ ijọba Rẹ̀ ju gbogbo irú ibòrìsà lọ. Şùgbọ̀n wọn kò pa májẹ̀mú wọn mọ̀ pẹ̀lú Ọ̀lọ̀run. Wọn tẹ̀ lé àwọn àṣà ibòrìsà ti àwọn orílẹ̀-èdè miiran; dípò kí wọn sọ orúkọ Elédáá wọn di iyin ní ayé, wọn mú un wá sínú ègàn.”

“Síbẹ̀, ète Ọ̀lọ̀run gbọ̀dọ̀ ẹ̀. Imọ̀ ifẹ̀ rẹ̀ gbọ̀dọ̀ jẹ̀ kí a fi hàn fún ayé. Ọ̀lọ̀run mú ọ̀wọ̀ inúnibíni wá sórí àwọn èniyàn rẹ̀, ó sì tú wọn ká gégé bí igbékùn láàárín àwọn orílẹ̀-èdè. Nínú ipónjù, ọ̀pọ̀ nínú wọn ronúpiwàdà nínú àwọn irékojá wọn, wọn sì wá Olúwa. Báyi ni, bí a ti tú wọn ká ní gbogbo àwọn orílẹ̀-èdè àwọn aláimọ̀-Ọ̀lọ̀run, wọn tan imọ̀ Ọ̀lọ̀run tòótọ̀ ká.”

“Ní ojó yìi, Ọ̀lọ̀run ti pe ijọ Rẹ̀, gégé bí Ó ti pe Ísírẹ̀lì igbàani, láti dúró gégé bí imọ̀lẹ̀ ní ayé. Nípasẹ̀ adásílẹ̀ agbára òtítọ̀,—àwọn iranṣẹ̀ ti àngẹ̀lì kìn-in-ní, kejì, àti kẹta,—Ó ti ya àwọn èniyàn kan sọtò kúrò nínú àwọn ijọ àti kúrò nínú ayé, kí Ó lè mú wọn wá sínú ìsúnmọ̀ mímọ̀ sí ara Rẹ̀. Ó ti sọ wọn di àwọn olúpamọ̀ òfin Rẹ̀, ó sì ti fi àwọn òtítọ̀ nílá ti àṣọ̀tẹ̀lẹ̀ fún àkókò yìi lé wọn lówó. Bí àwọn àsoyẹ̀ mímọ̀ tí a fi lé Ísírẹ̀lì igbàani lówó, bẹ̀ẹ̀ ni àwọn wònyí jẹ̀ igbékẹ̀lé mímọ̀ láti fi ránṣẹ̀ sí ayé.”

“Àṣọ̀tẹ̀lẹ̀ kéde pé àngẹ̀lì àkókó yóò ẹ̀ ikéde rẹ̀ fún ‘gbogbo orílẹ̀-èdè, àti ẹ̀yà, àti ahọ̀n, àti èniyàn.’ Ìkilò àngẹ̀lì kẹta, tí ó jẹ̀ apá kan nínú ihin mọ̀ta náà kan náà, tí ó sì jẹ̀ ihin fún àkókò yìi, kò ní jẹ̀ ohun tí yóò tàn káakiri kéré sí i. Àsiá tí a kọ̀ lé e lórí pé, ‘Àwọn òfin Ọ̀lọ̀run àti igbàgbọ̀ Jesu,’ ni a gbọ̀dọ̀ gbé sókè. Agbára ihin àkókó àti èkejì ni a gbọ̀dọ̀ mú lágbára sí i nínú èkẹta. A ẹ̀ afihàn rẹ̀ nínú àṣọ̀tẹ̀lẹ̀ gégé bí ohun tí àngẹ̀lì kan tí ń fò ní àárín ọ̀run ń kéde pẹ̀lú ohùn nílá, yóò sì gba àkíyèsí ayé.”

“Ìkilò tí ó kún fún ibèrù jùlọ̀ tí a ti sọ rí fún àwọn èniyàn ẹ̀lẹ̀ran-ara wà nínú ihin iṣẹ̀ àngẹ̀lì kẹta. Èyí gbọ̀dọ̀ jẹ̀ ẹ̀ṣẹ̀ tí ó burú gidigidi tí ń mú ibínú Ọ̀lọ̀run sọkalẹ̀ láidà pọ̀ mọ̀ àánú. Şùgbọ̀n a kò fi àwọn èniyàn sílẹ̀ nínú òkùnkùn nípa ọ̀ràn pàtàkì yìi; ikilò lòdì sí ijọ̀sìn ẹ̀ranko náà àti ère rẹ̀ ni a gbọ̀dọ̀ fi fún ayé kí ibẹ̀wò idájọ̀ Ọ̀lọ̀run tó dé, kí gbogbo èniyàn lè mọ̀ idi tí a fi ń mú àwọn idájọ̀ náà wá, kí wọn sì lè ní ànfàní láti sá àsàlá.” Signs of the Times, January 25, 1910.

Ìṣelọ̀pọ̀ àwọn tábilì méjèjì gégé bí imúṣẹ̀ Hábakúkù orí kejì jẹ̀ imúṣẹ̀ àwọn àṣọ̀tẹ̀lẹ̀ púpọ̀.

Èmi yóò dúró lórí ibi iṣọ̀ mi, èmi yóò sì gbé ara mi lé ilẹ̀-ìṣọ̀; èmi yóò sì máa ṣọ̀ láti rí ohun tí yóò sọ̀ fún mi, àti ohun tí èmi yóò dàhùn nígbà tí a bá bá mi wí. Olúwa sì dá mi lóhùn, ó ní, Kọ̀ iran náà sílẹ̀, kí o sì mú un ẹ̀ kedere lórí àwọn tábilì, kí ẹnì tí ó bá ka a lè sáré. Nítorí iran náà sì jẹ̀ fún àkókò tí a yàn; şùgbọ̀n ní ikẹ̀yìn yóò sọ̀rọ̀, kí yóò sì ẹ̀kẹ̀: bí ó tilẹ̀ jẹ̀ pé ó lóra, dúró dé é; nítorí pé dájúdájú yóò dé, kí yóò pé.

Kíyèsí i, ọkàn ẹnì tí a gbé ga kò dúró ọ̀nńń nínú rẹ̀: ẹ̀sùgbọ̀n olódodo yóò yè nípa ìgbàgbọ̀ rẹ̀.
Hábákúkù 2:1-4.

Şíşe àwòrán àtẹ̀jádẹ̀ aṣáájú-òná tí 1843 àtí àwòrán àtẹ̀jádẹ̀ aṣáájú-òná tí 1850 jẹ́ ìmúṣe àṣotẹ̀lẹ̀.
Ìkẹ̀kọ̀ò àwọn Tábilì Habakuku n pèsè ẹ̀rì púpọ̀ tó fún èyí. Şùgbọ̀n, ipínrọ̀ tó wà nínú Habakuku n fí àfikún pàtàkì kún kókó yìi nínú ìjíròrò wa.

“Mo tí rí i pé ọwọ̀ Olúwa ló dari àtẹ̀ ọ̀sírò 1843, àtí pé a kò gbọ̀dọ̀ yí i padà; pé àwọn nọ́nbà náà rí gégé bí Ó tí fẹ́ kí wọn rí; pé ọwọ̀ Rẹ̀ wà lóri rẹ̀, ó sì fí àṣíṣe kan pamọ̀ sínú diẹ̀ nínú àwọn nọ́nbà náà, kí ẹnìkẹ̀ni má bàa lè rí i, tí tí di ìgbà tí a ó fí yọ ọwọ̀ Rẹ̀ kúrò.” Early Writings, 74, 75.

Lẹ̀yìn ọdún 1843, Olúwa tọka pé kí a ẹ̀ àtẹ̀ mírán, şùgbọ̀n pé àtẹ̀ àkókó náà (1843) kò gbọ̀dọ̀ yí padà, àfí nípasẹ̀ ìmísí.

“Mo rí i pé a gbọ̀dọ̀ mú ọ̀títọ̀ náà hàn gbangba lóri àwọn tábilì, pé tí Olúwa ní ayé àtí ẹ̀kúnrẹ̀rẹ̀ rẹ̀, àtí pé a kò gbọ̀dọ̀ dá àwọn ọ̀nà tó yẹ sílẹ̀ láti mú un hàn gbangba. Mo rí i pé Olúwa ní ó dari àtẹ̀ náà àtíjọ̀, àtí pé a kò gbọ̀dọ̀ yí kónkó kan nínú rẹ̀ padà bí kò ẹ̀ nípa ìmísí. Mo rí i pé àwọn nọ́nbà inú àtẹ̀ náà rí gégé bí Ọlórún tí fẹ́ kí wọn rí, àtí pé ọwọ̀ Rẹ̀ wà lóri, ó sì fí àṣíṣe kan pamọ̀ nínú diẹ̀ lára àwọn nọ́nbà náà, kí ẹnìkẹ̀ni má bàa rí i tí tí ọwọ̀ Rẹ̀ yóò fí kúrò.” Spalding and Magan, 2.

Nígbà tí ó n gbé pẹ̀lú Arákúnrin Nichols (ẹnì tí ó ẹ̀ àwòrán 1850), ní àkókò tí ó n ẹ̀ àwòrán náà, Arábinrin White sọ pé ọ̀n rí àwòrán 1850 náà nínú Bíbẹ̀lì.

“Mo rí i pé Ọlórún wà nínú ìtẹ̀jádẹ̀ àtẹ̀ yìi láti ọwọ̀ Arákúnrin Nichols. Mo rí i pé àṣotẹ̀lẹ̀ kan wà nípa àtẹ̀ yìi nínú Bíbẹ̀lì, àtí pé bí a bá pèsè àtẹ̀ yìi fún àwọn ẹ̀niyàn Ọlórún, bí ó bá tó fún ọkan, ó tó fún ẹ̀lómíràn pẹ̀lú, àtí pé bí ẹnìkan bá nílò àtẹ̀ tuntun tí a yà lóri ìwọn tí ó tóbi síi, gbogbo wọn nílò rẹ̀ gan-an bákan náà.” Manuscript Releases, volume 13, 359.

A tí pàsẹ̀ fún Habakuku pé, “Kọ̀ ìran náà sílẹ̀, kí o sì mú un hàn gbangba lóri àwọn tábilì.” Àwọn tábilì méjì tí Habakuku jẹ́ àmì májẹ̀mú tí Ọlórún dá pẹ̀lú Adventism nígbà tí Ó fí wọn ẹ̀ ilé-ipamọ̀ àwọn àṣotẹ̀lẹ̀ Rẹ̀, gégé bí Ó tí ẹ̀ nígbà tí Ó wọ̀ inú májẹ̀mú pẹ̀lú Ísírẹ̀lì àtíjọ̀ tí Ó sì fí àwọn tábilì méjì ọ̀fin náà fún wọn, pẹ̀lú ojúṣe láti jẹ́ ilé-ipamọ̀ ọ̀fin náà. Şùgbọ̀n Habakuku fí oríṣi olùjọ̀sin méjì hàn ní ìbáṣepọ̀ pẹ̀lú àwọn tábilì tí yóò mú ìran náà hàn gbangba. Egbẹ̀ kan ní èyí tí “ọkàn rẹ̀ gbéraga” tí “kò sì dúró ọ̀nńń,” àtí egbẹ̀ mírán ní àwọn tí a fí hàn gégé bí “olódodo” tí “yóò yè nípa ìgbàgbọ̀ rẹ̀.”

Àyíká ìtàn Habakkuk fí hàn pé àwọn tí a dá lárinnà n gbé nípa ìgbàgbọ̀ tí ó dá lóri Ọ̀rò àṣotẹ̀lẹ̀, gégé bí a tí ẹ̀fihàn rẹ̀ nínú àwọn tábilì méjì náà, nítorí náà àwọn tí a kò dá lárinnà tí kọ̀ àwọn ìbẹ̀rẹ̀ Egbẹ̀ Adventist sílẹ̀. Kókó ọ̀ràn tí mo fẹ́ sọ dá lóri ipínrọ̀ kan tí a tí gbé yẹ̀ wò ní àkókò diẹ̀ ẹ̀yìn. Ó kà bá yìi:

“Şùgbọ̀n àwọn kókó-ọ̀rọ̀ bíi ìbì mímọ̀, ní ìbáṣepọ̀ pẹ̀lú ojọ̀ 2300, àwọn ọ̀fin Ọlórún àtí ìgbàgbọ̀ Jẹ̀sù, ní a pèsè ní pípé láti ẹ̀làyé ọ̀sísẹ̀ Adventi tí ó tí kọ̀já, kí ó sì fí hàn ohun tí ipò wa lówólówọ̀ jẹ́, kí ó fí ìgbàgbọ̀ àwọn ẹnì tí n ẹ̀yèmẹ̀jì múlẹ̀, kí ó sì fúnni ní ìdánílọ̀jú nípa ojọ̀-ọ̀lọ̀ ológo. Ìwọ̀nyí ní, mo tí rí ní ọ̀pọ̀ ìgbà, jẹ́ àwọn kókó-ọ̀rọ̀ pàtàkì tí àwọn ojìṣẹ̀ gbọ̀dọ̀ máa gbé lé

lóri.” Early Writings, 63.

A ẹ̀ẹ̀ tún gbogbo òtító m̀erin ẁnyí ẹ̀ àyèwò; ibi mímò, ojò 2300, àwọn àşè Ọ̀lòrun àti igbàgbò Jèṣù. A fi gbogbo òtító m̀erin ẁnyí sínú ilàna òtító tí a ti “sírò rẹ̀ pípé láti şàlayé işipopada Advent àtíjò, kí ó sì fihàn ipò wa ní isinsinyí.” Ilàna náà ni “òfin ikókò idarúko,” ó jẹ̀ àmi idánimò Alfa àti Omega, ó sì jẹ̀ ilàna òtító, nítorí ọ̀rò náà “òtító” ní gan-an ní àami idánimò kan náà gégé bí gbogbo òtító m̀erin tí a tọ̀ka sí gégé bí “òtító isinsinyí” tí a ẹ̀ láti şàlayé ibèrẹ̀ Adventism.

Bí kò bá sí ǹkan miiran, èyí tùmò sí pé ọ̀rò tí a tùmò sí “òtító” tí a ǹ gbé yè wò yìi ni ilàna itòlẹ̀şẹ̀şẹ̀ ihinrere ànìpèkun, ó sì jẹ̀ ilàna itòlẹ̀şẹ̀şẹ̀ ifèròkilò ikeyin, ó sì jẹ̀ ilàna itòlẹ̀şẹ̀şẹ̀ işè iránşé àngèli keta, ó sì jẹ̀ apá nlá kan nínú Ifihàn Jèṣù Kristi.

Ikilò ikeyin náà, tí a şàfihàn gégé bí Ifihàn Jèṣù Kristi nínú ẹ̀şè m̀eta àkókò ti Ifihàn orí kin-in-ní, ni a tún jèrì sí ní igbà keji ní òpin Ifihàn. Òpin Ifihàn jèrì nípa àwọn ẹ̀şè àkókò ti Májèmú Láéláé, ó sì tún jèrì nípa àwọn ẹ̀şè ikeyin ti Májèmú Láéláé. Pèlú àwọn itókasi m̀erin ẁnyí, a lè yò ipinnu jáde, nípa lílo òfin àtòrunwá ti fifi ilà àşotélè lé ilà àşotélè, pé ikilò ikeyin náà ní í ẹ̀ pèlú ibáşepò Elédáá pèlú àwọn èdá tí Ó dá. Ó ní í ẹ̀ pèlú agbára işedá Rẹ̀. Ó ní í ẹ̀ pèlú bí a ẹ̀ ǹ fi agbára işedá Rẹ̀ hàn sí ijo Rẹ̀. Ó ní í ẹ̀ pèlú àbùdá Iwà-Ọ̀lòrun tí ǹ fi òpin mò ibèrẹ̀. Ó jẹ̀ iránşé tí ǹ dé ní kété kí àkókò oore-òfè tó parí, àti síwájú sí i. Nígbà tí a bá kà á pò, ó jẹ̀ nípa agbára işedá Ọ̀lòrun! Àti pé idarúko àkókò ti agbára işedá Rẹ̀ wà ní ibèrẹ̀ Jènéşisi orí kin-in-ní, láti ẹ̀şè àkókò tí dé orí keji ẹ̀şè keta.

Ní ibèrẹ̀, Ọ̀lòrun dá ọ̀run àti ayé. Ayé sì jẹ̀ alálédè àti òfo; òkùnkùn sì bo ojú ibú omi. Èmi Ọ̀lòrun sì ǹ rábàbà lóri ojú omi.

Ọ̀lòrun sì wí pé, “Jé kí imòlè wà:” imòlè sì wà. Ọ̀lòrun sì rí imòlè náà, pé ó dára: Ọ̀lòrun sì yà imòlè kúrò nínú òkùnkùn. Ọ̀lòrun sì pe imòlè ní Ọ̀sán, òkùnkùn sì ni ó pè ní Ọ̀ru. Alé sì wà, òwúrò sì mò, ojò kin-in-ní náà ni.

Ọ̀lòrun sì wí pé, Kí ojú ọ̀run kí ó wà láàrin àwọn omi, kí ó sì ya omi kúrò nínú omi. Ọ̀lòrun sì dá ojú ọ̀run náà, ó sì ya omi tí ó wà ní isàlẹ̀ ojú ọ̀run kúrò nínú omi tí ó wà lókè ojú ọ̀run: ó sì rí bẹ̀. Ọ̀lòrun sì pe ojú ọ̀run náà ní Ọ̀run. Alé sì kojá, òwúrò sì mò: ojò keji ni èyí.

Ọ̀lòrun sì wí pé, Kí omi tí ó wà lábé ọ̀run kó jò sí ibi kan, kí ilẹ̀ gbígbẹ̀ sì farahàn: ó sì rí bẹ̀. Ọ̀lòrun sì pe ilẹ̀ gbígbẹ̀ náà ní Ayé; ikójopò omi náà ni ó sì pè ní Ọ̀kun: Ọ̀lòrun sì rí i pé ó dára. Ọ̀lòrun sì wí pé, Kí ilẹ̀ mú koriko jáde, ewéko tí ǹ so irúgbìn, àti igi eléso tí ǹ so èso gégé bí irú rẹ̀, èyí tí irúgbìn rẹ̀ wà nínú ara rẹ̀, lóri ilẹ̀: ó sì rí bẹ̀. Ilẹ̀ sì mú koriko jáde, àti ewéko tí ǹ so irúgbìn gégé bí irú rẹ̀, àti igi tí ǹ so èso, tí irúgbìn rẹ̀ wà nínú ara rẹ̀, gégé bí irú rẹ̀: Ọ̀lòrun sì rí i pé ó dára. Alé sì kojá, òwúrò sì mò: ojò keta ni náà.

Ọ̀lòrun sì wí pé, “Kí àwọn imòlè wà ní ojú ọ̀run láti ya ọ̀sán kúrò ní ọ̀dò ọ̀ru; kí wọn sì máa ẹ̀ fún àmi, àti fún àkókò, àti fún ojò, àti fún ọ̀dún. Kí wọn sì máa ẹ̀ fún imòlè ní ojú ọ̀run láti tan imòlè sí orí ilẹ̀ ayé.” Ó sì rí bẹ̀. Ọ̀lòrun sì dá imòlè nlá méjì; imòlè tí ó tóbi jùlò láti ẹ̀ àkóso ọ̀sán, àti imòlè tí ó kékeré jùlò láti ẹ̀ àkóso ọ̀ru; ó sì dá àwọn iràwò pèlú. Ọ̀lòrun sì gbé wọn kalẹ̀ ní ojú ọ̀run láti tan imòlè sí orí ilẹ̀ ayé, àti láti ẹ̀ àkóso ọ̀sán àti ọ̀ru, àti láti ya imòlè kúrò ní ọ̀dò òkùnkùn; Ọ̀lòrun sì rí i pé ó dára. Alé sì wà, òwúrò sì sì wà, ojò keji ni.

Ọlórún sì wí pé, Kí omi mú àwọn ẹ̀dá aláàyè tí ń rìn kiri jáde lópòlópò, àti àwọn ẹyẹ tí yòò fò lókè ilẹ̀ ní ojú òfúurufú ọ̀run. Ọlórún sì dá àwọn ẹja ńláńlá, àti gbogbo ẹ̀dá aláàyè tí ń rìn kiri, ẹyí tí omi mú jáde lópòlópò, gégé bí irú wọn, àti gbogbo ẹyẹ alápáyà gégé bí irú wọn: Ọlórún sì rí i pé ó dára. Ọlórún sì sùre fún wọn, ó ní, E máa bímọ, kí ẹ sì máa pọ̀ sí i, kí ẹ sì kún inú omi inú àwọn òkun; kí àwọn ẹyẹ náà sì máa pọ̀ sí i lórí ilẹ̀. Alẹ̀ sì wá, òwúrò sì sì mọ: ojọ̀ karùn-ún ni ẹyí.

Ọlórún sì wí pé, Kí ilẹ̀ mú ẹ̀dá aláàyè jáde ní irú rẹ̀, ẹran ọ̀sìn, àti ohun tí ń rákò, àti ẹranko ilẹ̀ ní irú rẹ̀: ó sì rí bẹ̀. Ọlórún sì dá ẹranko ilẹ̀ ní irú rẹ̀, àti ẹran ọ̀sìn ní irú wọn, àti gbogbo ohun tí ń rákò lórí ilẹ̀ ní irú rẹ̀: Ọlórún sì rí i pé ó dára. Ọlórún sì wí pé, E jẹ́ kí a dá ẹ̀niyàn ní àwòrán wa, gégé bí irí wa: kí wọn sì máa jẹ ọba lórí ẹja inú òkun, àti lórí ẹyẹ ojú ọ̀run, àti lórí ẹran ọ̀sìn, àti lórí gbogbo ilẹ̀, àti lórí gbogbo ohun tí ń rákò lórí ilẹ̀. Ní bẹ̀ ni Ọlórún dá ẹ̀niyàn ní àwòrán ara rẹ̀, ní àwòrán Ọlórún ni ó dá a; akọ̀ àti abo ni ó dá wọn. Ọlórún sì sùre fún wọn, Ọlórún sì wí fún wọn pé, E máa bímọ, kí ẹ sì máa pọ̀ sí i, kí ẹ sì kún ilẹ̀ ayé, kí ẹ sì sẹgun rẹ̀: kí ẹ sì máa jẹ ọba lórí ẹja inú òkun, àti lórí ẹyẹ ojú ọ̀run, àti lórí gbogbo ẹ̀dá aláàyè tí ń rìn lórí ilẹ̀. Ọlórún sì wí pé, Wò ó, mo ti fi gbogbo ewéko tí ń so irúgbìn, tí ó wà lórí gbogbo ilẹ̀ ayé, àti gbogbo igi, nínú ẹyí tí ó ní ẹso igi tí ń so irúgbìn; fún yín ni yòò jẹ́ oúnjẹ. Àti fún gbogbo ẹranko ilẹ̀, àti fún gbogbo ẹyẹ ojú ọ̀run, àti fún gbogbo ohun tí ń rákò lórí ilẹ̀, nínú ẹyí tí iyè wà, ni mo ti fi gbogbo ewé tútù fún oúnjẹ: ó sì rí bẹ̀. Ọlórún sì rí ohun gbogbo tí ó dá, sì kíyèsì i pé, ó dára gidigidi. Alẹ̀ sì kojá, òwúrò sì mọ: ojọ̀ kẹfà niyẹn. Báyi ni a ẹ̀ parí àwọn ọ̀run àti ilẹ̀ ayé, àti gbogbo ogun wọn. Ní ojọ̀ keje ni Ọlórún parí iṣẹ̀ rẹ̀ tí ó ẹ̀; ó sì sinmi ní ojọ̀ keje kúrò nínú gbogbo iṣẹ̀ rẹ̀ tí ó ẹ̀. Ọlórún sì sùre fún ojọ̀ keje, ó sì yà á sí mímọ: nítorí nínú rẹ̀ ni ó tí sinmi kúrò nínú gbogbo iṣẹ̀ rẹ̀ tí Ọlórún dá tí ó sì ẹ̀. Genesisi 1:1–2:3.

Àwọn ẹ̀sẹ̀ tó ẹ̀ájú dúró gégé bí ẹ̀rì gbogbo ẹ̀dá, tí wọn ń tẹnumọ̀ pé ọ̀rò Ọlórún ní agbára iṣẹ̀dá.

Kí gbogbo ayé bẹ̀rù Olúwa: kí gbogbo àwọn olùgbé ayé dúró ní ibẹ̀rù níwájú rẹ̀. Nítorí ó sọ, ó sì ẹ̀; ó pàṣẹ, ó sì dúró ẹ̀sin. Sáàmù 33:8, 9.

Agbára ẹ̀dá kan náà tí ó dá ayé ni Kristi ń lò láti yí ẹ̀niyàn padà.

“Agbára iṣẹ̀dá tí ó pe ayé-àyé wá sínú iwàláàyè wà nínú ọ̀rò Ọlórún. Ọ̀rò yií ń fi agbára fúnni; ó ń bí iyè. Gbogbo àṣẹ̀ jẹ́ ilé; tí a bá fi ifẹ̀-ọkàn gbà á, tí a sì gba a wọ̀ inú ọkàn, ó máa mú iyè Eni Aláilopin wá pèlú rẹ̀. Ó ń yí iwà padà, ó sì tún ọkàn dá ní àwòrán Ọlórún.”

“Iyè tí a bá fi bẹ̀ pín ni a sì ń pa mọ̀ ní ọ̀nà kan náà. ‘Èniyàn kí yòò fi búredì nìkan yè, bí kò ẹ̀ nípa gbogbo ọ̀rò tí ń jáde láti ẹnu Ọlórún’ (Mátùù 4:4) ni ẹ̀niyàn yòò fi yè.” Education, 126.

Ìfihàn Jèsù Kristi ń tẹnumọ̀ bí Ọ̀rò Ọlórún ẹ̀ ń dé ọ̀dò ẹ̀niyàn. Ó ti ọ̀dò Baba wá sí ọ̀dò Ọmọ, láti ọ̀dò Ọmọ sí ọ̀dò angeli kan, láti ọ̀dò angeli náà sí wòlù kan tí ó kọ̀ ó sílẹ̀, tí ó sì rán án sí àwọn ijọ. Ilànà ibánisọ̀rò tí a gbé kalẹ̀ ní ibẹ̀rẹ̀ àti ní ọ̀pin iwé Ìfihàn ni a tún ẹ̀pẹ̀rẹ̀ rẹ̀ pèlú àtẹ̀gùn Jékòbù, pèlú àwọn angeli tí ń gòkè tí wọn sì ń sọkalẹ̀ lórí àtẹ̀gùn náà. A tún ẹ̀pẹ̀rẹ̀ rẹ̀ pèlú àwọn ọ̀pá wùrà méjì ti Sekaráyà, tí ń mú ọ̀róró wọ̀ inú ibi mímọ̀. Ilànà ibánisọ̀rò láàárín Ọlórún àti ẹ̀niyàn jẹ́ ọkàn lára àwọn kókó-ọ̀rò isọ̀tẹ̀lẹ̀ Bíbẹ̀lì, àti iránṣẹ̀ tí a rán jáde ní inú agbára iṣẹ̀dá tí ó dá àgbáyé ni. Nínú ilànà ibánisọ̀rò ní orí kin-ín-ní iwé Ìfihàn, ó yẹ́ kí a lóye pé iránṣẹ̀ tí a fi lé àwọn ijọ̀ ló ní agbára láti yí ará Laodicea padà sí ará Filadelfia.

Bí a bá ronú nípa ìbèrè tàbí òpin Májèmú Láéláé tàbí Májèmú Tuntun, ọ̀rọ̀ nàà kan nàà ni. Ọ̀lọ̀run nì fi ifilò ikilò ikeyin hàn, ó sì ní agbára iṣẹ́dà tí Ọ̀lọ̀run nínú rẹ̀ bí àwọn tí ó bá gbọ̀ ọ̀ bá sì pa á mọ̀. Ọ̀rọ̀ nàà tí ó mú èyí ṣe ni a gbé kalẹ̀ sínú àtẹ̀wọ̀gbà àtẹ̀runwá ti Alpha àti Omega. Ìbèrè, àárín, àti òpin. Àwọn lẹ̀tá Héberù mètá tí ó darapọ̀ láti dá ọ̀rọ̀ nàà “òtító” sílẹ̀ ni ihinrere àinípekun, àwọn lẹ̀tá nàà àti itumọ̀ wọn, pẹ̀lú ọ̀rọ̀ tí wọn nì mú jáde nígbà tí a bá darapọ̀ wọn mọ̀ ara wọn, nì sàpẹ̀rẹ̀ ilànà nàà pẹ̀lú Ènì nàà tí í ṣe Alpha àti Omega. Ó tẹ̀numọ̀ agbára iṣẹ́dà Rẹ̀. Àwọn ọ̀rọ̀ mètá ikeyin nínú itàn iṣẹ́dà, ọ̀kọ̀ọ̀kan wọn bèrẹ̀ pẹ̀lú àwọn lẹ̀tá mètẹ̀tẹ̀ta nàà, gégé bí àtòlẹ̀sẹ̀sẹ̀ tí ó dá ọ̀rọ̀ nàà “òtító” sílẹ̀.

Àwọn ọ̀rọ̀ mètá tí ó jẹ̀ iparí itàn ẹ̀dà bèrẹ̀ pẹ̀lú àwọn lẹ̀tá mètá tí, ní ipapọ̀, dá ọ̀rọ̀ nàà “òtító” sílẹ̀. Àwọn ọ̀rọ̀ mètá ikeyin ti eṣe nàà bèrẹ̀ pẹ̀lú àwọn lẹ̀tá א (Aleph), מ (Mem), àti ת (Tav) ní itòlẹ̀sẹ̀sẹ̀. A tùmọ̀ àwọn ọ̀rọ̀ mètá wònyí sí “Ọ̀lọ̀run,” “dá,” àti “ṣe.” Pé àwọn ọ̀rọ̀ mètá wònyí kọ̀ọ̀kan bèrẹ̀ pẹ̀lú àwọn lẹ̀tá א (Aleph), מ (Mem), àti ת (Tav) ní itòlẹ̀sẹ̀sẹ̀ yẹn, tún nì mú kí ipéye àti iṣètò dárádára itàn ẹ̀dà nàà hàn gbangba sí í. Àwọn aláṣàyan Júù ti sàkíyèsì àkànsí yìi gégé bí àbùdá èdè kan tí ó ṣe ifẹ̀sọ̀nà nínú ọ̀rọ̀ Heberu nàà.

Itàn iṣẹ́dà bèrẹ̀ pẹ̀lú àwọn ọ̀rọ̀ wònyí pé “ní ìbèrè,” ó sì parí pẹ̀lú ọ̀rọ̀ mètá tí nì sojú Alfa àti Omega, ìbèrè àti òpin, ènì àkọ̀kọ̀ àti ènì ikeyin. Agbára iṣẹ́dà tí a sàfihàn nínú ẹ̀rì Jẹ́nẹ̀sìsì bèrẹ̀ ó sì parí pẹ̀lú àmì-ifowọ̀ sílẹ̀ onímọ̀-èdè àgbàyanu nàà.

Àkọ̀kọ̀ ohun kan tí nì sàpẹ̀rẹ̀ ikeyin ohun kan ni wòlfi Jòhánù tẹ̀numọ̀ lórí, nígbà tí, nípa kíko ohun tí ó jẹ̀ ní àsikò nàà, ó tún nì kọ̀ ní àkòkò kan nàà ohun tí yòò jẹ̀.

Ifikilò ikeyin ti Èlìjà tí a sàfihàn ní òpin Májèmú Láéláé nì tọ̀ka sí ilànà àsoṭẹ̀lẹ̀ kan nàà, nínú àyíká iṣòro òfin Ojọ̀ Àikú àti àjàkálẹ̀ àjẹ̀kù méje ikeyin tí nì bọ̀.

“ofin itọ̀kasí àkọ̀kọ̀” àti gbogbo ohun tí ó dúró fún ni “ilànà” tí a gbọ̀dọ̀ fi “òtító isinsin yìi” sínú rẹ̀. Ilànà nàà ni “ofin itọ̀kasí àkọ̀kọ̀,” èyí tí ó sì tún jẹ̀ ọ̀kan nínú àwọn àbùdá Ọ̀lọ̀run.

Nínú iwé Dániẹ̀lì tí nì sojú ìbèrè Àdífẹ̀nítisimù, àti iwé Ifihàn tí nì sojú òpin Àdífẹ̀nítisimù, a rí àwọn ibámu àgbàyanu nígbà tí a bá wo ó pẹ̀lú ilànà pé àkọ̀kọ̀ nì sàlàyé èyí tí ó kẹ̀yin. Iwé Dániẹ̀lì gbé àbùdá kan ti Jẹ̀sù kalẹ̀ nígbà tí ó lò orúko Palmoni, tí itumọ̀ rẹ̀ jẹ̀ alákánsí àgbàyanu àwọn àṣírì. Dániẹ̀lì tún fi Jẹ̀sù hàn gégé bí Míkáẹ̀lì olórí àwọn àngẹ̀lì. A lo Jòhánù láti ṣe ohun kan nàà gégé bí Dániẹ̀lì, ó sì fi hàn, kí í ṣe olúwa iṣirò, tàbí aṣáájú àwọn àngẹ̀lì, bí kò ṣe olúwa èdè. Nígbà tí a bá wo Jẹ̀sù gégé bí olúwa alífábẹ̀tì, ó yẹ̀ kí a ronú nípa Sáàmù 119, orí tí ó gùn jùlọ̀ nínú Bíbẹ̀lì.

Sáàmù 119 jẹ̀ àkọ̀jọ̀-arin àkírósítìkì gégé bí àtẹ̀lẹ̀ alífábẹ̀tì, èyí tùmọ̀ sí pé lẹ̀tá àkọ̀kọ̀ nínú egbè eṣe méjọ̀ kọ̀ọ̀kan bèrẹ̀ pẹ̀lú lẹ̀tá kan nàà. Lẹ̀tá méjilẹ̀lógún wà nínú alífábẹ̀tì Héberù, nítorí nàà, apá méjilẹ̀lógún wà tí ọ̀kọ̀ọ̀kan ní eṣe méjọ̀. Apá kọ̀ọ̀kan bèrẹ̀ pẹ̀lú lẹ̀tá alífábẹ̀tì gégé bí itòlẹ̀sẹ̀sẹ̀ alífábẹ̀tì, lẹ̀yin nàà, ọ̀kọ̀ọ̀kan nínú àwọn eṣe méjọ̀ tí a pín sí lẹ̀tá nàà sì bèrẹ̀ pẹ̀lú lẹ̀tá nàà. Eṣe méjọ̀ wà fún lẹ̀tá kọ̀ọ̀kan; nítorí nàà, eṣe méjọ̀ ní ilọ̀pò̀mẹ̀jilẹ̀lógún lẹ̀tá alífábẹ̀tì Héberù dọ̀gba pẹ̀lú ilà ọ̀górùn-ún kan lẹ̀ẹ̀dẹ̀gbẹ̀ta mẹ̀rindínlọ̀gbọ̀n. Sáàmù nàà tẹ̀numọ̀ igboràn sí Ọ̀lọ̀run tí í ṣe Ọ̀lọ̀run ètò (ní idí èyí ni iṣètò àkírósítìkì nàà), kí í ṣe ti rudurùdu.

Kókó pàtàkì miiran nínú Sáàmù 119 ni otító jìjìnlẹ̀ pé Ọ̀rọ̀ Ọ̀lọ̀run pé tán fún ohun gbogbo. Àwọn ọ̀rọ̀ oríṣìrìṣìí méjọ̀ wà tí nì tọ̀ka sí Ọ̀rọ̀ Ọ̀lọ̀run ní gbogbo Sáàmù nàà: òfin, ẹ̀rì, ilànà, òfin àṣe, àwọn

àṣe, idájó, ọ̀rò, àti ilàna idájó. Ní fẹ̀rẹ̀ gbogbo eṣe, a mẹnù kàn Ọ̀rò Ọ̀lọ̀run. Sáàmù 119 jẹ́rì kì í ṣe nípa iwà àwọn Ìwé Mímọ̀ nikan, sùgbọ̀n ó tún jẹ́rì pé Ọ̀rò Ọ̀lọ̀run n fì iwà gidì Ọ̀lọ̀run tikára Rẹ̀ hàn. Kíyèsì àwọn àbùdá Ọ̀lọ̀run wọ̀nyí tí a gbé kalẹ̀ nínú Sáàmù 119:

1. Ọ̀dodo (eṣe 7, 62, 75, 106, 123, 138, 144, 160, 164, 172)
2. Ìgbẹ̀kẹ̀lé (eṣe 42)
3. Ọ̀títọ̀ (eṣe 43, 142, 151, 160)
4. Ìṣòtítọ̀ (eṣe 86)
5. Aiyípadàisì (eṣe 89)
6. Ainípẹ̀kun (eṣe 90, 152)
7. Ìmọ̀lẹ̀ (eṣe 105)
8. Ìwà-mímọ̀ (eṣe 140)

Sáàmù náà bèrẹ̀ pẹ̀lú ibùkún méjì. “Alábùkún-fún” ni àwọn tí ọ̀nà wọ̀n jẹ́ aláilábùkù, tí n gbé gégé bí ọ̀fin Ọ̀lọ̀run, tí n pa ilàna Rẹ̀ mọ̀, tí wọ̀n sì n wá a pẹ̀lú gbogbo ọ̀kàn wọ̀n. Ìwọ̀nyí ni àwọn èkó fún wa nínú Sáàmù nlá yì. Ọ̀rò Ọ̀lọ̀run tó láti sọ wá di ọ̀lọ̀gbọ̀n, láti kọ̀ wa nínú ọ̀dodo, àti láti pèsè wa sílẹ̀ fún gbogbo iṣe rere (2 Timotiu 3:15–17).

Dájúdájú, Sáàmù 119 jẹ́ apá kan nínú kókó ọ̀rò kan tí ó ṣì fẹ̀rẹ̀ jẹ́ pé a kò tì yanjú rẹ̀ nínú ayé èsìn. Ó ní í ṣe pẹ̀lú èyí tí eṣe wo ni eṣe àárín Bíbẹ̀lì àti èyí tí orí wo ni orí àárín Bíbẹ̀lì. Bí ó bá ṣàwá rí lórí íntánẹ̀tì, iwọ̀ yóò rí onírúurú àrìyànjiyàn tí ó dá lórí Bíbẹ̀lì èyí tí a ló, àti bèẹ̀ bèẹ̀ lọ. Ìṣòro pẹ̀lú gbogbo ipò nínú àrìyànjiyàn náà ni pé itumọ̀ ohun tí àárín Bíbẹ̀lì jẹ́, bóyá eṣe kan tàbí orí kan, yẹ kí a ṣe àlàyẹ̀ rẹ̀ nípa ọ̀wọ̀ Ọ̀nkọ̀wé Bíbẹ̀lì, kì í ṣe nípa ọ̀wọ̀ akẹ̀kọ̀ọ̀ ènìyàn tàbí alá ríwísì Bíbẹ̀lì.

Bíbẹ̀lì kọ̀ wa pé ibẹ̀rẹ̀ àti ọ̀pin wà fún ohun gbogbo. Àkókò wà fún ohun gbogbo.

Ohun gbogbo ní àkókò tirẹ̀, àti igbà sí gbogbo ète lábẹ̀ ọ̀run: igbà láti bí ni, àti igbà láti kú; igbà láti gbìn, àti igbà láti fa ohun tí a ti gbìn yọ. Oniwaásù 3:1, 2.

Àkókò wà láti bí ni, àti àkókò láti kú; síbẹ̀, iyè náà pẹ̀lú wà tí n ṣẹ̀lẹ̀ ní àárín ibẹ̀rẹ̀ àti ọ̀pin igbésì ayé wa. Ìbí jẹ́ iṣẹ̀lẹ̀ kúkú rú kan nínú àkókò, bèẹ̀ ni ikú pẹ̀lú. Ìyè ni àárín náà, ó sì sàbà máa n ní itàn púpọ̀ síí tí ó so mó ọ̀n ju àkókò tí a bí wa àti àkókò tí a kú lọ.

Àárín nínú “ọ̀fin ikókó àkókó” ní ẹ̀rì púpọ̀ sí i ní gbogbogbòò ju ibẹ̀rẹ̀ àti ọ̀pin lọ. Láti wá eṣe kan ṣoṣo tàbí orí kan ṣoṣo nínú Bíbẹ̀lì kí a sì túmọ̀ ó sí àárín, ni láti kọ̀ ẹ̀rì Bíbẹ̀lì sílẹ̀, bí ó tilẹ̀ jẹ́ pé ibẹ̀rẹ̀ àti ọ̀pin jẹ́ ní ipilẹ̀ṣe àwọn àmì àkókò; àárín sì jẹ́, ní gbogbogbòò, àkókò kan. Dájúdájú, ibẹ̀rẹ̀, ọ̀pin, àti àárín yóò bá ara wọ̀n mu, bí ó tilẹ̀ jẹ́ pé ní ọ̀pọ̀ igbà àmì ọ̀nà kan náà ní ọ̀pin ni idibòjì ibẹ̀rẹ̀.

Jésù fì Johanu Onibatisi hàn gégé bí Élijà, wọ̀n sì jọ ṣe àfihàn àtẹ̀lẹ̀ àwọn iṣẹ̀lẹ̀ àṣotẹ̀lẹ̀ kan náà; sùgbọ̀n obinrin búburú kan (Jezebeli) ṣe inúnibíni sí Élijà, ẹ̀ni tí ó fẹ́ fì í sínú túbú kí ó sì pa á, sùgbọ̀n kò ṣe bèẹ̀ rí. Johanu, ẹ̀ni tí ó jẹ́ ààmì Élijà, ni obinrin búburú kan (Herodia) wá láti fì sínú túbú kí ó sì pa á, ó sì ṣe bèẹ̀. Élijà àti Johanu jẹ́ àwọn ààmì tí a lè fì rọ̀pọ̀ ara wọ̀n, sùgbọ̀n wọ̀n ní àwọn àbùdá àṣotẹ̀lẹ̀ kan tí wọ̀n jẹ́ idákẹ́jẹ́ àwọn àbùdá tí ó tako ara wọ̀n, síbẹ̀ wọ̀n ṣì n bá ara wọ̀n lọ ní afiwe. Élijà kò kú rára, Johanu sì kú. Ìmọ̀yẹ̀ pé àwọn àmì ọ̀nà àṣotẹ̀lẹ̀ tí ó bá ara wọ̀n mu sàbà

máa jé idákéjẹ ara wọn, n jé kí àwọn tí ó fẹ́ rí i mọ̀ pé àárín Bíbélì ni Sáàmù 118.

Nígbà tí a bá lo ilàna òfin itókasi àkókó gégé bí a ti n sàlàyé rẹ̀, a rí i pé ibèrẹ̀ àárín Bíbélì ni Sáàmù 117, orí kúkúru jùlọ̀ nínú Bíbélì, tí ó ní esẹ̀ méjì. Léyìn èyí ni orí 118 tẹ̀lé e, èyí tí í ẹ̀ ẹ̀ àárín Bíbélì, orí 118 náà sì ni orí 119 tẹ̀lé, èyí tí í ẹ̀ ẹ̀ orí gígùn jùlọ̀ nínú Bíbélì àti òpin àárín Bíbélì. Onímọ̀ èdè àgbàyanu náà fi orí kúkúru jùlọ̀ sàmì sí ibèrẹ̀, léyìn náà ó fi orí gígùn jùlọ̀ sàmì sí òpin. Wọn jé orí méjì tí ó tako ara wọn. Ibèrẹ̀ ni irúgbìn, òpin náà sì ni ibi tí a ti mú ewéko tí ó ti dàgbà tán pé pére wá sí idàgbàsòkè, níbi tí gbogbo àwọn ẹ̀rì tí a fi sí àárín náà ti so pọ̀ mọ̀ra. Kiyèsì Sáàmù 117.

È máa yìn OLÚWA, èyin orílẹ̀-èdè gbogbo; ẹ̀ máa yìn ín, èyin èniyàn gbogbo. Nítorí inú-rere àánú rẹ̀ pọ̀ gidigidi sí wa; òtítọ̀ OLÚWA sì dúró lááláé. È máa yìn OLÚWA. Sáàmù 117:1, 2.

Ọ̀rọ̀ tí à n ronú lé lóri, tí a fi létà męta dá sílẹ̀, ni a tùmọ̀ sí “òtítọ̀” nínú esẹ̀ kejì, ó sì n sàpẹ̀rẹ̀ ibèrẹ̀ àárín Bíbélì, (àárín Bíbélì ni Sáàmù 117–119). Òpin àárín náà ni Sáàmù 119. Sáàmù 118 ni àárín àárín náà. Sáàmù 118 wà láàárín orí kúkúru jùlọ̀ àti orí gígùn jùlọ̀ nínú Bíbélì, àti pé èyí tí ó kúkúru jùlọ̀, tí ó jé ibèrẹ̀, n fi ọ̀rọ̀ náà “òtítọ̀” hàn, èyí tí a fi létà męta dá sílẹ̀, tí ó n sàpẹ̀rẹ̀ àwọn igbésẹ̀ męta ti ihinrere àinípẹkun, tí wọn sì jé itólẹ̀sẹ̀sẹ̀ imọ̀ye òtítọ̀. Itólẹ̀sẹ̀sẹ̀ náà jé ilàna tí ó n sàpẹ̀rẹ̀ iwà Kristi gégé bí Alfa àti Omega.

Ìparí àárín, tí ó jé orí 119, jé àkọ̀rò-èdè alifábẹ̀tì tí a gbé sí àárín Bíbélì, tí n tẹnu mọ̀ onímọ̀-èdè alágbàyanu náà. Ní igbà męrin nínú orí 119 ni a tùmọ̀ ọ̀rọ̀ kan náà sí òtítọ̀.

Mà ẹ̀ mú ọ̀rọ̀ òtítọ̀ kúrò ní ẹnu mi pátápátá; nítorí mo ti ní irẹ̀tí nínú àwọn idájọ̀ rẹ̀. Ẹ̀sẹ̀ 43.

Òdodo rẹ̀ jé òdodo ayérayé, òfin rẹ̀ sì ni òtítọ̀. Ẹ̀sẹ̀ 142.

Ìwo súnmọ̀, Olúwa; gbogbo àşẹ̀ rẹ̀ sì jé òtítọ̀. Ẹ̀sẹ̀ 151.

Ọ̀rọ̀ rẹ̀ jé òtítọ̀ láti ibèrẹ̀pẹ̀pẹ̀: gbogbo idájọ̀ òdodo rẹ̀ sì dúró títi láé. Ẹ̀sẹ̀ 160.

Òtítọ̀ inú àwọn esẹ̀ wọnyí jé ilàna kan nínú àsọtẹ̀lẹ̀ Bíbélì tí n fi òpin hàn láti ibèrẹ̀, àti òtítọ̀ inú àwọn esẹ̀ náà ni pé Alfa àti Omega ti fi ààmì ibuwołu Rẹ̀ lé àárín Bíbélì, gégé bí Ó ti ẹ̀ fún ibèrẹ̀ àti òpin. Ibuwołu ti àkókó àti eni ikeyin ni “àtẹ̀lẹ̀wọ̀” fún fifi ihinrere ikilọ̀ ikeyin ti angeli kęta hàn. Ẹ̀ka ikeyin ti àárín náà ní esẹ̀ męrin tí wọn lò ọ̀rọ̀ tí a tùmọ̀ sí “òtítọ̀,” bí ó tilẹ̀ jé pé itókasi ẹ̀kerin náà ni a tùmọ̀ lásán pé “òtítọ̀.” Ikeyin gbólóhùn nínú àwọn esẹ̀ męrin wọnyí fi hàn pé “láti ibèrẹ̀,” ọ̀rọ̀ náà jé “òtítọ̀.”

Ní ibèrẹ̀, nínú itàn ẹ̀dá inú Génésì orí kìn-ín-ní àti kejì, ọ̀rọ̀ náà “òtítọ̀,” bí ó tilẹ̀ jé pé a kò kọ̀ ó ní tààràtà, ni a sojú fún nínú àwọn ọ̀rọ̀ męta ikeyin itàn ẹ̀dá náà, nítorí ọ̀rọ̀ kọ̀kọ̀kan bẹ̀rẹ̀ pẹ̀lú àwọn létà náà, ní títẹ̀lé ara wọn, tí wọn dá ọ̀rọ̀ náà “òtítọ̀” sílẹ̀. Ní ibèrẹ̀ ni Ọ̀rọ̀ wà, àti nípasẹ̀ Rẹ̀ ni a sẹ̀dá ohun gbogbo, ẹ̀rì işẹ̀dá nínú Génésì sì bẹ̀rẹ̀ pẹ̀lú àwọn ọ̀rọ̀ pé, “Ní ibèrẹ̀,” ó sì parí pẹ̀lú ọ̀rọ̀ męta tí n sojú fún àwọn òtítọ̀ tí ó ní ibáşẹ̀pọ̀ pẹ̀lú ànimọ̀ kan ti Kírísítì tí a ẹ̀ àlàyé rẹ̀ nínú Aísáyà gégé bí ẹ̀rì pé Ọ̀un ni Ọ̀lọ̀run kan soşo àti aláilẹ̀gbẹ̀.

Àárín Bíbélì (Sáàmù 117–119) bẹ̀rẹ̀ ní orí 117 nípa tọ̀ka sí òtítọ̀ pé ibèrẹ̀ n sàpẹ̀rẹ̀ ikeyin nípasẹ̀ lílo ọ̀rọ̀ náà “òtítọ̀.” Ọ̀rọ̀ náà ni a fi létà męta dá, àwọn tí wọn sàpẹ̀rẹ̀ ihinrere àinípẹkun àti àwọn irántì àwọn ángẹ̀lì męta, tí wọn sì n fi òpin itàn ẹ̀dá hàn. Òpin àárín Bíbélì jé ifihàn alifábẹ̀tì tí

